

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIV.

Celovec, petek, 13. februar 1959

Štev. 7 (874)

12. februar 1934

Morda se človeštvo vse premalo zaveda, koliko je dolžno zahvale in spoštovanja tistim žrtvam, ki so padle v boju za lepšo bodočnost človeštva. Kri, ki je tekla v preteklosti v boju proti raznim krvoločnim diktaturam kapitalističnega izkoriščevalskega razreda, nas obvezuje, da trdno stojimo na braniku svobode in pridobljenega blagostanja. Izkoriščanje človeka po človeku in zatiranje naroda po narodu se je vsled borbe delovnega ljudstva in njegovih žrtve že skrčilo na precejšen minimum. Socialne pridobitve so danes že velike. Delavca ščitijo danes zakoni in močni sindikati, postal je rekel bi gospodar socialnih in kulturnih pridobitev.

Tudi avstrijski proletarij je dal pred petindvajsetimi leti svoj veliki kroni delež za svobodo in demokracijo. Spomin na 12. februar 1934 bo ostal za avstrijsko delavstvo pa tudi za nas koroške Slovence, ki smo z njim usodno povezani, svetel opomin, da je treba biti vedno buden, da je treba biti vedno pripravljen, boriti se in žrtvovati za republiko in demokratične pridobitve. Lepo sta bo je vedno lažje podreti kot jo zgraditi. Zgodovina pa nam pove, da je ravno delavstvo vedno pripravljeno žrtvovati se, da obrani demokracijo in socialne dobrine. Tudi februarjski boji, ki so v Avstriji pred petindvajsetimi leti zahtevali na stotine mrtvih, so pokazali, da je delavstvo bilo pripravljeno doprinesti žrtve in se boriti. Koloman Wallisch, Weissel, Münchreiter, to so imena, ki bodo večno zapisana v srcih tistih Avstrijcev, in jih je večina, ki žele pravično razdelitev gospodarskih dobrin in ki so proti socialnemu in narodnemu zatiranju.

Vsled pomanjkanja zaupanja naprednega vodstva do svojih lastnih delavskih množic je avstrijski proletarij takrat doživel poraz. Nastopila je doba krvavega obračunavanja z delavskimi organizacijami, nastopila je doba krvavega fašizma. Tiste puške pa, ki februarja 1934 niso prišle do strela, so bile obranjene in so predvsem na Koroškem zapokale leta 1942. Protifašistična borba je bila februarja 1934 zadušena v krvi, a nadaljevala se je osem let pozneje in se končno zaključila z zmago.

Nemški fašizem, kateremu je pripravil pot avstrijski klerofašizem februarja 1934, je bil vojaško sicer poražen. Vendar pa ne smemo pozabiti, da duh fašizma kljub temu še živi. Če ne bomo skrbno branili pridobitve protifašistične borbe in branili v srcih spomin na junake februarjske vstaje ter poznejšega boja proti nacifašizmu, se lahko zgodi, da temne sile iz neslavne preteklosti še enkrat zanetijo pokolj na naših tleh.

Petindvajset let je kratka doba v zgodovini. Vendar dovolj dolga, da se lahko mnogo ustvari ali pa unogo uniči. V dobi, ko je na naših tleh gospodaril fašizem, se je ogromno uničilo. Premnogo pa se je ustvarilo od tistega časa, ko je bil le-ta poražen in je spet zavladala demokracija.

Spomin na junaški Schutzbund in njegove žrtve bo ostal tudi koroškim Slovincem drag. Saj posebno za nas se je, ko je prišel v Avstrijo na oblast fašizem, začela trnjeva pot zaporo, vsilic, izseljevanja in koncentracijskih taborišč. Zato se hočemo solidarni z vsemi delovnimi ljudmi naše skupne domovine zavestno spominjati slavni dni v zgodovini avstrijskega delavskega razreda, ko so delavci-junaki ne oziraje se na nevarnosti in smrt zgrabili za puške ter šli v brezizgledni boj, zavzdajajoč se, da le z borbo morejo zmagati, da so svoboda, pravica in demokracija veličastni ideali, ki so vredni tudi največjih žrtve. Spominjati se hočemo dni, ko je avstrijsko delavstvo prestalo prvo krvavo preizkušnjo in si kljub takratnemu neuspehu izoblikovalo močno vero v zmago resnice in pravice. Utrdila pa se je takrat tudi nezlomljiva življenjska volja svobodoljubnih delovnih ljudi, ki je posebno pri nas na Koroškem doživela svoj najslavnejši podvig v letih zmagovite protifašistične borbe, ko sta tudi naš slovenski in avstrijski delovni človek na strani velikih zavznikov pomagala rušiti temelje najhujšega nasilja — nacizma.

Takrat so nas družili skupni ideali, kateri nam morajo biti sveti tudi danes, ko so spet

Zahodna politika začasno blokirana

Kakor smo zapisali že v zadnji številki, je sovjetska iniciativnost glede nemškega vprašanja silno vznemirila politike na Zahodu, ker je prišla ravno v najmanj primernem trenutku, ko se je zahodna politika vrtela v začaranem krogu in nihče ni vedel, kako in kje bi našli izhod. Iskati ga je začel ameriški zunanji minister Dulles, ki je obiskal Anglijo, Francijo in Za-

hodno Nemčijo, vendar mu naporno potovanje očitno ni prileglo, kajti takoj po povratku v domovino se je moral zateči v bolnišnico.

Na eni strani je začasna izločitev Dullesa iz aktivnega delovanja močno blokirala zahodno politiko, ker se razen njega nihče ne upa samoiniciativno vzeti vajeti v roke, posebno še, kar tiče vprašanje

Nemčije, na drugi strani pa je Dullesova bolezen prišla kar prav in res v pravem trenutku, saj si zahodne sile še vedno niso na jasnem, kako naj bi odgovorile na sovjetske predloge. Sicer se je 20-članski delovni odbor, v katerem so zastopniki Amerike, Anglije, Francije in Zahodne Nemčije, že cel mesec trudil, da bi našel soglasno sprejemljivo formulacijo zahodnega odgovora, toda do konkretnih sporazumov niso prišli in bo, v kolikor se je doslej izvedelo, zahodna nota več ali manj le formalnega značaja.

V diplomatskih krogih poudarjajo, da nameravajo zahodne sile sovjetske predloge v bistvu zavrniti, s svoje strani pa predlagati konferenco zunanjih ministrov, na kateri bi skušali doseči podlago za sklicanje mirovne konference z Nemčijo. Tudi v tem se zrcali trenutni zastoj v zahodni politiki in potrjuje pravilnost domneve, da bo ameriška zunanja politika (ki je merodajna za ves Zahod) v času Dullesove boleznini bolj pasivna kot kdaj koli. Enako je treba oceniti trmasto vztrajanje Zahoda na brezpogovorno odklonilnem stališču do sovjetskih prizadevanj glede Berlina, kajti prej ali slej bo Sovjetska zveza postavila zahodne sile pred kakršno koli gotovo dejstvo, s katerim se bodo morale potem rade ali nerade konkretno baviti.

Trenutno zadržanje Zahoda vsekakor kaže, da hočejo vsaj za nekaj pridobiti časa, ker se bojijo, da bi vsak najmanjši korak brez Dullesa lahko pomenil začetek nove usmeritve zahodne politike. To velja posebno za zdaj najbolj aktualno nemško vprašanje, v katerem se sedanji začasni šef ameriškega zunanjega ministrstva državni podtajnik Herter ne strinja popolnoma z Dullesovim mnenjem.

Ciper bo postal nova suverena republika

Več let so trajali krvavi dogodki na sredozemskem otoku Cipru, kjer prebiva 400.000 Grkov in 100.000 Turkov, preden so spoznali, da ciprskega vprašanja ni moč rešiti s silo. Da se ustvarijo novi pogoji in se uredi to pereče vprašanje, sta se pretekli teden sestala v Zürichu ministrska predsednika Grčije Karamanlis in Turčije Menderes ter zunanji ministra Grčije Averoff in Turčije Zorlu. Na sestanku so se državniški sporazumeli, da postane Ciper nova samostojna in neodvisna republika, katere predsednik naj bo Grk, namestnik predsednika pa Turek, ki naj bo

imel pravico veta v vprašanih zunanje politike. Parlament naj bo tako urejen, da bodo zagotovljene pravice obeh narodnosti na otoku.

Na podlagi sporazuma grških in turških državnikov naj bi Britanci ohranili svoje postojanke na otoku, Turki in Grki pa bi ustanovili eno manjše skupno oporišče. Končno besedo pri izdelanemu osnutku rešitve ciprskega vprašanja pa bo imela še Velika Britanija. Pričakovati je, da bo tudi v interesu te države, da se končno reši kritično vprašanje na tem področju.

Italijansko-jugoslovanski mešani odbor razpravlja o dvojezičnosti

Na podlagi londonskega sporazuma o rešitvi tržaškega vprašanja je bil kot pomozni posvetovalni organ obeh vlad ustanovljen mešani jugoslovansko-italijanski odbor, ki proučuje vprašanja zaščite pravic manjšinskih etničnih skupin na področju bivšega STO. Ta mešani italijansko-jugoslovanski odbor je v torek začel v Beogradu svoje četrto redno zasedanje, katerega dnevni red obsega: 1. vprašanje

uradnega uporabljanja jezika manjšin in etničnih skupin (pisмено in ustmeno) v upravnih organih in na sodiščih ter vprašanje dvojezičnih napisov na javnih mestih, naziv krajev in ulic; 2. vprašanje manjšinskega šolstva; 3. proučevanje pogojev in vprašanj posameznikov in organizacij, pripadnikov manjšinskih in etničnih skupin. V sredo je bilo na dnevnem redu vprašanje dvojezičnosti.

Po demaskiranju na vindišarski „pustni“ prireditvi na Dunaju:

Vindišarstvo služi zgolj ponemčevanju Slovencev!

Pa so se odpeljali prejšnji teden trije koroški možje na Dunaj (praznik sv. treh kraljev je sicer že davno mimo; pa nič ne de, so si verjetno mislili, tudi pustni čas lahko izkoristimo), da bi domačim in tujim novinarjem skušali razvozlati njihove zamotane pojme o še bolj zamotani vindišarski teoriji. Stvari okoli te čudne narodnostne zmesi so namreč dejansko tako skrotovičene, da očitno niti njeni predstavniki ne vedo, kaj pravzaprav so. To se je pokazalo tudi na dunajski tiskovni konferenci, kjer so bili vindišarski predstavniki dr. Valentin Einspieler (ÖVP-poslanec), Erich Silla (FPÖ-poslanec) in Albin Petschnig (bivši ÖVP-poslanec) središče igre, ki je res zelo sličila pustni prireditvi.

Sicer ni naš namen, da bi razpravljali s temi ljudmi, zabeležiti hočemo le nekaj cvetk z dunajske komedije, na kateri so vindišarski gospodje precej jasno izdali prave namene svojega prizadevanja.

Že iz okrožnice, ki so jo zastopniki »Zveze koroških vindišarjev« delili novinarjem, je razvidno, na kako trhlili nogah je zgrajena vindišarska zgradba: pravijo, da so vindišarji, želijo biti Nemci, zahtevajo pa, da bi soodločali pri reševanju problema Slovencev. Kakor je zgodovinska in filološka »dokumentacija« njihove-

na delu sile, ki bi ponovno hotele zanesti razdor v vrste demokratičnih in svobodoljubnih ljudi v Avstriji. Če je to potem oživljanje nacistične miselnosti v kateri koli obliki ali pa na Koroškem bujskaška gonja nacionalističnih nestrpnostev proti koroškim Slovincem in njihovim pravicam — vedno je namen isti in isti je tudi naš skupni sovražnik. Zato moramo tudi danes skušati tisto nepremagljivo

ga porekla klavna (verjetno je dr. Einspieler zato skušal sramežljivo zatajiti svojo filološko izobrazbo in je šele na konkretna vprašanja priznal, da je študiral slavistiko in da pozna ter priznava tudi pravilnost Ramovševih razprav o slovenskih narečjih, med kateri pač spadajo tudi narečja na Koroškem), toliko bolj jasno je prišlo do izraza njihovo nagibanje k nemštvu. Posebno odkritosrčen je bil Petschnig iz Podgorij, ki je povedal, da je vindišar in da doma še govori ta jezik — vendar pa želimo, da bi mladina čim prej govorila le še nemško in je na vprašanje, ali s tem misli, da jo je treba čim hitreje germanizirati, nedvoumno odgovoril: Če to tako mislite, da!

Tudi dr. Einspieler se je vztrajno otepal sleherne skupnosti vindišarjev in Slovencev. Pa so mu novinarji na podlagi njegovega lastnega življenjepisa osvežili spomin, kolikokrat je že menjal svojo narodnost in da v bistvu ni nič drugega kot narodni odpadnik. Ker so bili tozadevni podatki le preveč točni in neizpodbitni, se je predsednik vindišarjev raje odločil za politiko najmanjšega odpora in je molčal, kajti drugače bi lahko prišle na dan še nadaljnje podrobnosti o njegovem pravega poreklu, kot na primer dejstvo, da

solidarnost vseh, ki so proti socialnemu izkoriščanju človeka po človeku ter nacionalnemu zatiranju naroda po narodu. Kajti skupna vez vseh, ki si zase in za druge želijo svobodo, demokracijo, enakopravnost ter mirno sožitje in prijateljsko sodelovanje, bo tudi v bodoče najboljša jamstvo za zmago v skupni borbi. Hkrati pa bo to tudi najbolj častna oddolžitev spomnu na junake 12. februarja 1934!

njegova mati sploh ne zna govoriti nemško in da so njegovega nečaka ob svoječasnem obisku kanclerja Raaba v Einspielerjevi rojstni vasi poslali k sosedovim, iz strahu, da ne bi vladni šef ugotovil, da je edini jezik, ki ga otrok razume in govori — slovensko narečje.

Ob takih razmerah bi seveda težko našli argumente za boj proti Slovincem, zato se vindišarji poslužujejo nač drugačne taktike: Najprej obdolžijo vse, ki se priznavajo za Slovence, da so komunisti in silijo v Jugoslavijo, oni sami pa so že od pamtiveka »heimattreu« in ostanejo zvesti Avstriji. Kot taki »se v občevarju z nemškimi Korošci poslužujejo nemškega jezika« (res edinstven dokaz, da so vindišarji bolj sorodni Nemcem kot Slovincem!), slovensčino pa odklanjajo, »ker bi njena razširitev na južnem Koroškem lahko olajšala tudi širjenje komunistične miselnosti v deželi«.

In tako dalje in tako naprej. Vse skupaj, kar so vindišarski zastopniki vedeli povedati, in tisto, kar so namenoma zamolčali, je ena sama velika zmešnjava, iz katere je možno izluščiti le eno toda zelo značilno dejstvo: početje okoli vindišarjev služi v bistvu ponemčevanju in je torej sredstvo za potujčevanje koroških Slovencev!

To pustno komedijo, ki je brez običajnega demaskiranja jasno razkrinkala ponemčevalne namene in cilje vindišarstva, pa so priredili ravno v času, ko se je uradna delegacija Južnih Tirolcev pri vladi na Dunaju pritožila, da italijanski šovinisti načrtno potujčujejo njihovo domovino in njeno nemško govoreče prebivalstvo. Mišlimo, da je tukaj odveč vsak komentar...

Nemčija noče plačati odškodnine

Nemci obtožujejo Avstrijo sokrivde na nacističnih zločinih

Ko so lani napovedovali nove zakone, pa katerih naj bi bila raznim skupinam avstrijskih državljanov popravljena škoda, ki so jo utrpeli vsled vojne in povojne zasedbe, vsled vojnega ujetništva ali pa vsled političnega zas'edovanja v času od 1933 do 1945, je bilo mnogo govora o širokogrudnosti Avstrije. Vendar je bilo preranjenega navdušenja kmalu konec, kajti sprejeti zakoni so se žal izkazali za skrajno pomanjkljive in takoj so se začele vrstiti pritožbe s strani vseh vrst oškodovancev. Enkrat so se oglasili ljudje, ki so svoje premoženje zgubili ob bombnih napadih; drugi spet so se pritoževali vojaški povratniki, ker je zakon krog upravičencev iz njihovih vrst zelo zožil; pa tudi žrtve političnega zas'edovanja niso mirovale, to še toliko manj, ker je ravno v njihovih vrstah največ takih, ki so odškodnine in podpore najbolj potrebni.

V to vrsto oškodovancev spadajo tudi naši izseljenci, katere so že pri prejšnjih zakonih enostavno prešli. Takoj po sklenitvi novih zakonov je bilo zapisano, da slovenskim izseljencem tudi ta določila ne bodo koristila; vedno spet in spet pa je bilo tudi poudarjeno, da so koroški Slovenci že doslej preveč sprejeli, da jim je Avstrija že prekomerno popravila škodo in da morajo biti sploh veseli in hvaležni, ker so smeli tri leta živeti na oddihu v Nemčiji. Na vse številne vloge in zahteve pa so na pristojnih mestih ali molčali ali pa odgovorili s tolažilnimi obljubami.

Sploh so obljube v zvezi z odškodninskimi zakoni in z odškodnino na splošno zelo priljubljeno sredstvo za pomiritev vznemirjenih duhov. Teža sredstva so se v zadnjem času poslužili na popolnoma

nov način, ko so zapisali, da bo Avstrija na posebnih pogajanjih z Nemčijo skušala doseči odškodnino od Nemčije. Dejansko je prišlo do tozadevnih razgovorov med zastopniki obeh držav, pri katerih so poleg vprašanja odškodnine politično zasledovanim obravnavali tudi problem pregnanih in preseljenih oseb, bolj znanih pod imenom Volksdeutsche.

Toda tudi ta pogajanja so potekala brez vsakega uspeha in so jih prekinili, ne da bi dosegli kakršen koli konkreten napredek. Dočim so Nemci glede preseljenih oseb prišli s predlogi, ki jih avstrijski zastopniki nikakor niso mogli sprejeti kot podlago za nadaljnja pogajanja, so na drugi strani avstrijske zahteve po odškodnini za politično zasledovane osebe enostavno odklonili in o tem vprašanju sploh nočejo razgovarjati. Čeprav so z avstrijske strani izrazili mnenje, da predstavlja ta-

ko ravnanje Nemčije diskriminacijo za Avstrijo (opozorili so na dejstvo, da je tozadevno stališče Nemčije napram drugim državam bistveno drugačno kot do Avstrije), se temu odklonilnemu zadržanju Nemčije niti ni čuditi, če pomislimo, da se je Avstrija v državni pogodbi velikodušno odpovedala sleherni odškodnini s strani Nemčije.

Toliko bolj pa se je treba čuditi, da skušajo v Avstriji žrtve nacističnega zasledovanja kljub temu tolažiti z morebitnimi usnehi avstrijsko-nemških pogajanj, čeprav dobro vedo, da so taka pogajanja že v naprej obsojena na neuspeh. Žrtve nacističnega takega izbegavanja ne morejo razumeti, zato slej ko prej zahtevajo popolno odškodnino, in to od lastne države Avstrije, ker jim je le-ta s svojo odpo-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Velikanske investicije za kmetijstvo v Vojvodini

Vojvodina velja za žitnico Jugoslavije in prav zaradi tega za razvoj in modernizacijo kmetijstva na teh ravninah mnogo prispeva. V Vojvodini so največja kmetijska družbena posestva, ki merijo po več tisoč hektarov prvovrstne obdelovalne zemlje. V načrtu imajo, da donosnost zemlje in polja še mnogo izboljšajo. V primerjavi z lanskim letom bodo letos povečali donos za 20 %, v primerjavi s povprečjem v letih 1951/55 pa kar za 53 %.

Da bodo to dosegli, bodo letos investirali v vojvodinsko kmetijstvo 31 milijard dinarjev ali 53 % več kakor so dali za kmetijstvo leta 1957. Mnogo bodo povišali število kmetijskih strojev — 650 kombajnov, številne traktorje in traktorskih priključkov. Število traktorjev bo naraslo v Vojvodini že na 12.000. Gnojil bodo v letošnjem letu porabili dvakrat več kakor lani in sicer kar 76.000 vagonov. Na 200.000 ha bodo posejali hibridno koruzo (lani le na 140.000 hektarih). Ustanovili bodo nadaljnjih 100 novih pripravjalnic krmil. Kmetijske organizacije pa bodo le-

tos kupile 20.000 plemenske govede. Uredili bodo 800 strnjanih sadovnjakov in 400 ha sodobnih vinogradov.

Tak razvoj kmetijstva v Vojvodini bo za Jugoslavijo ogromnega pomena, ker bo s tem zagotovljeno, da bo na domačem živilskem trgu na razpolago dovolj žita in drugih kmetijskih produktov, razen tega pa bo tudi nekaj tovrstnih produktov ostalo za izvoz.

Kmetijstvu v tem delu države pa bo v veliki meri služil tudi prekop Donava — Tisa — Donava s katerim bodo omogočene osuševalne in po drugi strani namakalne naprave. Letos bodo pospešeno nadaljevali dela pri kopanju prekopa. Kopalni bodo v dolžino 100 kilometrov in izkopali 11 milijonov kubičnih metrov zemlje. Opraviti pa bodo morali še mnogo dela do leta 1966, ko bi naj osuševali z omrežjem prekopov in jarkov 760.000 ha rodovitne zemlje, namakali pa je 360.000 ha. Letošnji gradbeni stroški na tem projektu bodo znašali 5 milijard 750 milijonov dinarjev.

Na veliki prelomnici

V kmetijstvo vloženi kapital se počasi obrača in slabo donša. Amortizacija investicij je zelo nizka. To in pa narava proizvodnje in dela na kmetiji, ko je račun na uspeh povezan s posebno velikim rizikom, je že vedno dajalo značaj kmečkih ljudi poseben pečat. Počasnost in okornost pri odločitvah sta kmečkemu človeku prirojeni. V sedanjem tempu naglega razvoja pa ga to posebno muči. V razburkanem toku časa, ki je poln prehitvevanj se dognanj znanosti in izsledkov tehnike, postaja kmečki človek vedno bolj nezaupljiv in često ne vé več, kaj je prav in kaj je narobe. Ni še docela uvidel potrebo po dvigu produktivnosti svoje zemlje in svojega dela in ni še prišel docela na jasno, da zahtevajo traktor in stroji povečanje donosov in dohodkov kmetije, torej več mleka, mesa in žita za trg, že je postavljen pred mnogo težje in dalekosežnejše odločitve, s katerimi se bo kakor vedno moral — hočeš nočeš — sprijazniti. Vse namreč kaže, da stojimo v gospodarstvu pred dalekosežnimi odločitvami, ki bodo tudi od kmetovalca terjale vse hitrejših in dalekosežnejših odločitev.

V pričujočem sestavku si hočemo razvoj in tendence gospodarstva v svetu, ki nas obdaja, nekoliko bližje ogledati. Poskusili pa tudi bomo iz celote izluščiti probleme bodočega kmetovanja z namenom, da bi lažje spoznali odločitve, pred katere nas bo morebiti postavila že bližnja bodočnost.

Tukaj preveč, tam premalo

Medtem ko je agrarna politika evropskih držav osredotočena na povečanje produkcije živil, že dobro leto opažamo, da navzlic izredni gospodarski konjunkturi in visoki življenjski ravni konzum ni več v stanju, da bi prevzel in potrošil sedanje količine mleka, krompirja, sadja in zelenjave. Takemu videzu nismo prča le na domačih tržiščih, temveč bi ga srečali v večini sosednjih držav, predvsem pa v Združenih državah Amerike.

Združene države Amerike že nekaj let omejujejo svojo kmetijsko proizvodnjo. Vlada plačuje farmerjem posebno odškodnino za to, da ne sejejo in pridelujejo pšenice, riža, bombaža, klokočka in tobaka. V letu 1956, ko je v ZDA ležalo neobdelanih 4,3 milijona hektarjev njiv, je vlada farmerjem plačala 224 milijonov dolarjev odškodnine. V letu 1957 pa se je površina neobdelanih njiv v Ameriki povečala na 7 milijonov hektarjev.

Kakor ZDA ne vedo, kam s svojo pšenico, z rižem, bombažem itd., tako marsikatera država srednje in zapadne Evrope ne vé, kam s krompirjem, z mlekom, mesom in sadjem. Zelo kritičen postaja problem vnovenja mleka in mlečnih izdelkov. Mnoge države ne vedo, kam z mlekom, predvsem pa kam z maslom. Vzdušje med državami, ki so maslo in druge mlečne izdelke že vedno izvažale, in državami, ki kot novinke iščejo inozemska tržišča, je postalo tako napeto, da je bilo mleko predmet razpravljanj na lanskem letnem zasedanju ministrskega sveta Organizacije za gospodarsko sodelovanje Evrope (OEEC). Kakšen obseg zajema kriza v mlečnem gospodarstvu v Evropi, je razvidno iz tega, da je izvoz masla iz države mleka — Danske v teku enega leta padel za 30 %, čeprav so ceno maslu znižali na ceno, kakršna je bila pred 32 leti. Menda plačujejo na Danskem kilogram masla le še po 3,5 krone, medtem ko so ga prej plačevali po 7 kron.

(Se nadaljuje)

PO ŠIRNEM SVETU

Moskva. — Prvi sekretar KP Sovjetske zveze Nikita Hruščev je ob koncu 21. kongresa KP SZ poudaril, da je kongres dokazal voljo Partije in željo vsega sovietskega ljudstva, da stori vse, da bi se ohranil mir in zagotovilo miroljubno sožitje med državami z različnimi družbenimi ureditvami. Omenil je še nedavno Eisenhowerjevo izjavo, češ da ni govora o obisku Hruščeva v ZDA, ter v tej zvezi dejal, da ne razume, zakaj mu ameriški predsednik odvzema možnost obiska v ZDA. Dejaj je, da bi bil ameriški predsednik, če bi želel obiskati SZ, zelo prisrčno sprejet.

Lagos. — Predsednik nove afriške države Gane Nkrumah je izjavil, da upa, da se bodo vsi politični prvaki v Zahodni Afriki v kratkem sestali, in proučili možnosti, da bi se njihove dežele združile. Nkrumah je prepričan, da bodo na tem sestanku sodelovali tudi predstavniki zahodnoafriških ozemelj, ki so še pod oblastjo drugih držav.

Beograd. — Jugoslovanski Rdeči križ bo poslal alžirskim beguncem v Tuniziji 6 ton sladkorja, 3 tone mila. Del te pošiljke so že poslali alžirskim beguncem v Maroku. Jugoslovanski Rdeči križ je že lani poslal alžirskim beguncem v Tuniziji dva kamiona in 9 ton sladkorja.

New York. — Generalni sekretar OZN Hammarskjöld je na sestanku z novinarji izjavil, da je delo OZN na mnogih področjih zelo uspešno ne glede na splošni vpliv hladne vojne. Ustavil se je pri nedavni kritiki OZN, ki jo je izrekel zunanji minister ZDA Dulles in dejal, da ima mednarodna organizacija pomnajakljivosti, ne glede na to pa bi morala vsaka druga, ki bi jo nadomestila, sloneti na enakih temeljih kakor OZN. Hammarskjöld je poudaril, da je OZN zmeraj delala za cilje, kakor so ublažitev hladne vojne.

Dortmund. — Pretekli teden je v Dortmundu prišlo do novih demonstracij proti britanskim atomskim oporiščem v bližini tega zahodnonemškega mesta. Kolona 300 avtomobilov je 3 ure krožila po ulicah Dortmunda. Nosili so napise: »Dortmund ne želi atomskega orožja«. Zatem se je kolona napotila proti britanskemu letališču.

Bonn. — Desničarska Nemška stranka, ki je v koaliciji z Adenauerjevo Demokratsko unijo, je predložila Zveznemu zboru osnutek resolucije o ponovni uvedbi smrtne kazni. Ukinili so jo z ustavo iz leta 1949. Da bi jo ponovno uvedli, bi se morali izreči za to dve tretjini v obeh zbornicah. Kaže, da bo Zvezni zbor razpravljal o tem proti koncu aprila.

Tunis. — Predsednik tuniške republike Burgiba je zahteval, naj velikansko afriško puščavo Saharo razdelijo med države, ki nanjo mejijo. Dal je tudi drugi predlog, naj bi Saharo skupno upravljali njeni sosedji. Burgiba je rekel, da se Tunis ne bo nikdar odrekel svojim legitimnim pravicam do dela Sahare.

Bonn. — Zapadnonemška državna banka ima trenutno 26 milijard mark rezerv v zlatu in v tujih devizah. S temi rezervami je na drugem mestu na svetu takoj za ZDA. Omenjene rezerve so za 10 milijard mark večje kot količina denarja, ki je v obtoku. Nastale so kot rezultat presežkov v zunanji trgovini. Zahodnonemški gospodarski krogi pravijo, da bodo obilne rezerve tujih valut primorale Zahodno Nemčijo, da bo v večji meri kot doslej dajala kredite drugim državam in da bo povečala izvoz svojega kapitala v tujino.

New Delhi. — Indijski premier Nehru je na tiskovni konferenci izjavil, govorec o mednarodnem položaju, »da je temperatura popustila.« O MacMillanovem obisku v Moskvi je dejal, da je to dobra stvar, o povabilu, ki ga je Hruščev naslovil na Eisenhowerja, pa je rekel: »To je prijateljska poteza in vedno je dobro, kadar se ljudje sestanejo.«

Spomin na 12. februar 1934

Bil sem za kurirja med Žel. Kaplo in Lobnikom. Na skednju moje domačije je bilo zbranih pet fantov. Imeli smo nekaj lovskih in starih avstrijskih vojaških pušk, karabinarjev. Municije smo imeli bore malo. Več smo imeli poguma, še več pa sovraštva do hajmatšicerjev, katere je vodil prof. Šel sem 12. februarja zvečer tri ali štirikrat v Železno Kaplo po povele. Moji tovariši so me vsakokrat, ko sem se vrnil, že težko pričakovali. Ko sem se vrnil prvič, sem jim vedel povedati samo to, da počakamo. Tudi drugič sem jim povedal isto. Postajali smo vedno bolj nestrpni. Radi bi že šli v Železno Kaplo in razorožili tistih par grajskih hajmatšicerjev, ki jih je bilo tam samo za dobro pest. Vse smo imeli že načrtovano. Vedeli smo, da je takih bojnih grupic, ki so bile ali organizirane v Schutzbandu ali pa so z njim same simpatizirale, povsod dovolj. V Bello jih je imel precejšnje grupice Kordežev Folti. V Tabrah je bil s svojo četico pripravljen na odločilen udar Jan Tevži. Pripravljene so bile v Obirski, na Rebrci.

Šli smo v hišo, da čujemo radijska poročila. Ta so bila zmešana in nihče več ni vedel, kaj se dogaja. Zopet, in to menda zadnjič, sem šel v Kaplo. Tam sem se sestel s socialdemokratskim zaupnikom J. Imel je dobre zveze s socialistom županom F. H. Zvedel sem naslednje povelje: Je že prepozno. Odpovedalo je srce-Dunaj!

Ko sem to povedal mojim mladim borcem, so bili ogorčeni.

Še danes čutim ogorčenje, zakaj takrat nismo smeli udariti. Imeli bi lahko delo, saj je bilo fašistov v Železni Kapli res komaj za eno pest. Ko smo pozneje zvedeli, da so na Dunaju, v Linzu, Brucku in Leobnu streljali na boreče se delavce, je bilo naše ogorčenje še večje, a pomagati jim nismo mogli več. Še danes sem prepričan, saj poznal sem pripravljencst našega delavca, da bi bili zmagali, ko bi brezhibno delovale zveze in bi bilo povele enotno: udarite vsi in povsod.

Leto na to sem srečal revolucionarne socialiste, Schutzbändlerje v Karlauu. Tudi v zaporu niso zgubili poguma in pozdravljali smo se s »Freiheit«!

UMRL JE KOROŠKI PISATELJ

Josef Friedrich Perkonig

Za mnoge nepričakovano se je zadnje nedelje razširila vest, da je v celovški bolnišnici umrl veliki koroški pisatelj in kulturni delavec prof. Josef Friedrich Perkonig. Kajti bil je do zadnjega — ko mu je zahrbtna bolezen pred meseci iztrgala pero iz roke — poln ustvarjalne sile, poln načrtov za novo delo; pa tudi star je bil šele 68 in pol leta.

S pokojnim Perkonigom je Koroška mnogo izgubila. Ni bil samo početnik novejšje koroške literature, ki ji je uspešno utrl pot do priznanja v državnem merilu (za njegov prispevek mu je bila priznana velika avstrijska državna nagrada) pa tudi v vsem nemškem kulturnem krogu; bil je tudi pionir koroškega tujkega prometa in je svojo koroško domovino s svojimi domovinskimi spisi, v zadnjih letih pa tudi potom filma v vseh njenih lepota in priročnostih dostojno prikazoval daleč po svetu. Poleg vsega drugega pa je bil Perkonig kot otrok dvojezičnega ozemlja tudi pesnik sporazumevanja med obema narodoma v deželi, pesnik zblizanja med narodi in ljudmi sploh.

Kot že povedano, Perkonig je bil doma z ozemlja, na katerem se prepletata dva naroda: dne 3. avgusta 1890 se je v Borovljah rodil kot sin graverja-domačina, ki je bil slovenskega porekla, ter kmetice-priseljenke, po rodu Nemke. Socialno in nacionalno poreklo je tudi odločilno vplivalo na njegovo življenjsko pot in na njegovo ustvarjanje. Če je po očetu podedoval smisel za lepoto in prefi-

njenost, potem mu je mati posredovala ljubezen do zemlje, narave in podeželskega človeka; postal je velik kot nemški pisatelj, to-

da čutil se je povezanega tudi s slovanskim jugom in je v besedi in dejanju kazal razumevanje za slovenskega sodeželana.

O vsem tem govorijo njegova dela tako s področja samostojnega ustvarjanja kakor tudi njegova skrb za vrsto prevodov iz slovenske književnosti, ki jo je posredoval nemškemu bralcu, dočim bo v slovenskem prevodu izšel njegov roman „Ukradena strd“. Še bolj zgovorno pa o tem pričajo njegove lastne besede, zlasti v eseju „Koroški Slovenec“ (ki ga v odlomkih objavljamo na 7. strani) ter v njegovi knjigi „V jutranji zarji“, kjer se spominja svoje mladosti in obžaluje žaljivi odnos nemških nacionalistov napram koroškim Slovincem in pravi: „Kot otrok sem moral slišati slovenske pesmi, znal pa nisem nobene, in danes mi je, kakor da sem v svojem življenju nekaj zamudil. Tako sem se po svojih zmotah, ki so seveda izhajale tudi od lažnih prerokov in sploh po tuji krivdi, odtujil drugi nič manj lepi duši moje domovine...“ Iz tega spoznanja je tudi razvil svoje razumevanje za koroškega Slovence in njegov boj za obstanek ter je na svoje nemške rojake naslovil besede: Dajte mu prostor pri vaši mizi, dravi rojaki, in ponovite njegov lepi običaj: Položite predenj hleb kruha in postavite zraven poln vrč!

Besede, ki pričajo o pesnikovem spoštovanju do drugega naroda, za katerega prav tako zahteva pravice in enakopravnost. Slovenska prosvetna zveza mu je zato kot osrednja kulturna organizacija koroških Slovincov podarila venec z napisom

Pesniku sporazumevanja!

Na pravilni poti prosvetnega dela

Pleški in kričeči šlagerji iz glasbenih avtomatov, pa tudi radijskih sprejemnikov, na pol divji plesi, kavčijski in drugi tolovajski filmi — vse produkti na profite usmerjene zabavne industrije — so v zadnjih letih tudi med nami močno dušili smisel in veselje za prosvetno delo. To in pa kopičenje gospodarskih skrbi, ki jih je prinesla tehnična revolucija, sta glavna vzroka, da so postali prosvetaši malo-dušni, da so prosvetna društva pričela opuščati delo in naloge, ki so jih desetletja z veseljem in v obče zadovoljstvo vršila. Kakor marsikje drugod je tudi pri nas ljudskoprosvetno delo prišlo v krizo. Zaskrbljen nad tem razvojem, ki nas je zajel z viharsko naglico, je marsikdo spraševal: »Kam plovemo in kaj bo z našo mladino?«

Po prvem viharju, ki nas je presenetil, se pričenjamo zavedati potreb časa, v katerem smo. Prosvetna društva stopajo spet v življenje. Ozivljajo se društvene prireditve, pevski zbori se množijo z mladimi pevci, ki starim se pridružujejo novi zbori. Na občnih zboreh prosvetnih društev je mladina ponekod zelo živahna in brez ugovora prevzema društvene naloge, ki njej pripadajo. Na občnem zboru SPD »Drava« v Glinjah n. pr. se je pred kratkim zbralo okoli 20 mladih podjetnih fan-

tov. Njihova resnost pri obravnavanju društvenih nalog ni bila nič manjša kakor pri poznejši pevski vaji. Vzoren je v Glinjah red pri notah, pesmarice so skrbno povite. To gornjo trditve prav tako potrjuje, kakor veselje mladih fantov nad darilom knjig, ki ga je društvu dala Slovenska prosvetna zveza in s katerimi so že drugi dan nanovo uredili društveno knjižnico. Da so ob tem navdušenju mladeniško zaživeli tudi stari prosvetaši, se razume samo ob sebi.

In v Kotmari vasi. — tri ure je trajal občni zbor, da smo se pogovorili o vsem, kar je v društvenem delu potrebno in mogoče. Morebiti še bolj kot v Glinjah so mladi pokazali razumevanje in spoštovanje izkušenj starih prosvetašev, posebno pa je razveseljiva pripravljenost osivelih očancev, da pomagajo mladim v njihovem hotenju za zboljšanje društvenega dela. Kljub veliki razliki v problemih sta oba občna zbora pokazala vstrajnost in edinočnost starih in mladih prosvetašev, da tudi organizacijsko dvignejo društvo na višino aktivnosti, ki bo odgovarjala sedanjosti in bodočnosti.

Ta dva primera nista osamljena. Še več podobnih primerov poznamo, ki kažejo, da spet pričenjamo ceniti naše ljudsko-

prosvetno delo in da se njegov pomen na vasi postavlja v pravilno luč. Vidimo in opažamo, da plahijo pred sodki, ki smo jih v zadnjih letih tolikokrat srečali, da prosveta in delo v prosvetnih društvih ni stvar starih, temveč mladih, mladi pa da nimajo razumevanja za organizirano prosvetno delo. Namesto teh predsodkov se pričanja med nami udomačevati edino pravilno spoznanje,

● da so prosvetna društva — danes nič

Podelitev Prešernovih nagrad ob kulturnem prazniku

Po vsej Sloveniji so pretekli dni prirejali svečane akademije ob 110-letnici smrti Franceta Prešerna. Proslave ob obletnici smrti velikega poeta so postale tradicionalne in za vse Slovence je to kulturni praznik. Na letošnji slavnostni akademiji v Ljubljani je govoril slovenski pisatelj Miško Kranjec.

Vsako leto ob tej priliki podelijo tudi Prešernove nagrade in to osebam, ki delajo na literarnem, kulturnem in znanstvenem področju. Za umetniško udejstvovanje v književnosti sta letos prejela nagrade pisatelja Miško Kranjec in dr. Danilo Lokar, dalje so Prešernove nagrade

manj kot včasih — življenjska nujnost starih in mladih;

● da bo prosvetno delo plodno in prosvetno društvo aktivno le če mu bodo dali življenjsko vsebino stari s svojimi izkušnjami in znanjem, mladi pa s svojim hotenjem in delom;

● če bomo vsi skunali poleg zabave in razvedrila v prosvetnih društvih kovali in pili svoje snobnosti in znanje v svoj prid in v dobro naše skunosti, v kateri se borimo za svoj obstoj, za ohranitev naših narodnih svojstvenosti in za polno priznanje enakopravnosti našega jezika in naše pesmi kot prednogojev mirnega sožitja na koroških tleh.

Če se bo k temu med nami na široko razmahnilo še spoznanje, da je po svojih stoletnih koreninah, po slovenski kulturni zgodovini in po zgodovini naših naprednih stremeljenj naše ljudsko prosvetno delo za nas najlepša in najbogatejša zakladnica idealov, ki si jih mora človek osvojiti, da postane in ostane po mielnosti in dejanju samozavesten in neodvisen, potem bomo kmalu v vsakem društvu našli primerno torišče za njegov ploden razvoj in za pestro dejavnost, ki jo čas zahteva.

Kakor izgleda, je po letu, ko smo praznovali zlati jubilej Slovenske prosvetne zveze in organiziranega prosvetnega življenja koroških Slovincov, pod pepelom prosvetno brezvsebinskih zabav in pleških izživljanj, ki jih vsiljuje zabavna industrija med nami spet pričela kleti žerjavica ljubezni do naše skupnosti, do srčne kulture, do izobraževanja in do družabnosti v prosvetnih društvih. Razgrebimo to žerjavico, stopimo med mladino in popeljimo jo v prosvetna društva! Iščimo vsi skupaj — ne glede na starost in poklic — poleg sedanjih tudi nove oblike prosvetnega izživljanja! Od dosedanjih prosvetašev — ogrodja naših društev — je predvsem odvisno, da se bo žerjavica pod pepelom spet vnela in prerasla povsod v svetle plamenčke aktivnih prosvetnih društev, ki bodo rasli in nikoli več ugasnili.

Blaz

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Ni namen tega poglavja, da bi dajali izčrpen in popoln pregled podpore in pomoči, ki jo nudijo Nemci Avstrije in Nemčije svojim rojakom južno Brennenja. To ne bi bilo niti mogoče, ker je ta pomoč samo delno poznana javnosti tako po oblikah kakor predvsem po obsegu. Naše naštevaje more zato služiti samo kot približni prikaz izredno bogatih oblik te vsestranske podpore, vsaj do neke mere pa omogoči morda tudi vpogled v obsežnost in temeljitost nacionalnega podpornega delovanja Nemcev.

Zaradi večje preglednosti hočemo naštevati to delovanje po posameznih področjih narodnega življenja.

Na prvem mestu naj bo navedena neposredna in posredna politična podpora Južnim Tirolcem s strani Nemcev v matičnih državah. Pri tem razlikovanju štejemo med neposredno podporo politične akcije uradnih predstavništva in predstavnikov države, dežel in strank, kot posredno politično podporo pa vrednotimo akcije in delovanje najraznovrstnejših pomožnih političnih organizacij. Takšno razlikovanje je kajpak samo površno, ker se pogosto baš za akcijami takšnih po-

možnih organizacij skriva resnična uradna politika, kadar noče na dan s svojimi pravnimi cilji ali kadar se poslužuje dvojne taktike.

Stvarno je treba priznati, da se je po letu 1945 uradna Nemčija strogo izogibala vsakemu vplivanju na politiko Italije do Južnih Tirolcev ter vmešavanju v notranji politični razvoj nemške manjšine. To velja v celoti za Nemško demokratično republiko (Vzhodno Nemčijo), z malimi izjemami pa tudi za Zvezno republiko Nemčijo (Zapadno Nemčijo). Med te izjeme spada na primer prijateljski obisk 40 deželnih poslancev CSU¹⁶⁸) Bavarske začetkom aprila 1957 na Južnem Tirolskem z namenom, da se seznanijo s položajem v tej južni nemški pokrajini.

Šele s stopnjevanjem nacionalistično propagando ter zaostritvijo taktike SVP se pojavi tudi prva uradna »zaskrbljenost« v Zapadni Nemčiji. Tako objavi pod vplivom masovnega zborovanja Južnih Tirol-

cev v Sigmundskronu dne 17. novembra 1957 zapadnonemška FDP¹⁶⁹) posebno izjavo, v kateri očita italijanski vladi, da predstavlja njena narodnostna politika močno politično in moralno obremenitev evropske misli.

Še mnogo bolj izrazita politična akcija pa je bil obisk Južne Tirolske po poslancih nemškega zveznega parlamenta Wenzlu Jakschu (SPD)¹⁷⁰) ter dr. Ewaldu Bucherju (FDP) sredi aprila 1958. Veljal je spoznavanju položaja nemške manjšine na splošno, predvsem pa še vasi Pfunders, rodnemu kraju v že zgoraj omenjenem procesu zaradi umora italijanskega carinika dne 15. 8. 1956 obsojenih nemških fantov. Wenzel Jaksch je poznan kot nekdanji voditelj nemških socialdemokratov v predvojni Češkoslovaški.

Omenjena nemška politika sta na posebni tiskovni konferenci dne 12. aprila 1958 v Innsbrucku izpovedala svoje splošne

¹⁶⁹) Pripomba: „Freie Demokratische Partei“, liberalno-nacionalistična politična grupacija zapadnonemškega meščanstva.

¹⁷⁰) Pripomba: „Sozialdemokratische Partei Deutschlands“, socialistična stranka Zapadne Nemčije, danes najodločnejši politični faktor opozicije proti Adenauerjevi konservativni koncepciji.

¹⁶⁸) Pripomba: „Christlichsoziale Union“ je deželna označba konzervativne stranke kanclerja Adenauerja na Bavarskem.

vtise o položaju v Južni Tirolski ter svoje mnenje k obsodbi v omenjenem procesu. Njihova sodba o položaju nemške manjšine je bila izredno ostra. Označila sta razmere na Južnem Tirolskem kot »ozračje policijske države, v kateri ne vladajo demokratične razmere«. Wenzel Jaksch je izjavil, da takšnega vzdušja ni niti za »železno zaveso«, kar za zapadnonemškega politika pregnanih sudetskih Nemcev vsekakor mnogo pomeni. Proces, v katerem je bila izrečena obsodba Nemcev ravno v onih dneh, pa sta nemška politika označila kot »kršenje najbolj elementarnih načel kazenskega postopka«.

Italijanski tisk je na te izjave silno ostro odgovoril ter očital poslancema, da sta nasedla ščurvanju avstrijskih šovinistov. Že dejstvo, da sta nemška poslanca poročala o svojih vtisih v Avstriji, delno potrjuje upravičenost te italijanske trditve. Dokončno potrditev pa je dal avstrijski nacionalistični tisk, ki je vse prehrupno napovedal, spremljal in izkoristil vsak korak in vsako besedo tega obiska v svoje namene. Odziv uradne Nemčije je bil nasprotno popolnoma tizen in hladen.

(Nadaljevanje)

PRIREĐITVE

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

V nedeljo 15. februarja 1959:

Loga vas

Slovensko prosvetno društvo »Svoboda« v Logi vasi priredi ob 14.30 uri

PEVSKI KONCERT

v gostilni Marica. Sodelujeta moški pevski zbor SPD »Svoboda« v Logi vasi in mešani pevski zbor SPD »Edinost« v Skoficah.

Bilčovs

Slovensko prosvetno društvo »Bilka« v Bilčovsu priredi ob 19.30 uri

VESELO IGRO

pri Miklavžu. Sodelovali bodo tudi mladi pevci in tamburaši.

Žitara vas

Slovensko prosvetno društvo »Danica« v St. Vidu v Podjuni gostuje ob 19.00 uri v Prosvetnem domu v Žitari vasi in ponovi igro

Z LASTOVKAMI

Povsod srčno vabljeni k številni udeležbi!

Potujoči kino SPZ predvaja

Slovenski umetniški film

TRI ZGODBEv petek, 20. februarja ob 20.30 uri v **Glo-**

basnici pri Šoštariju;

v soboto, 21. februarja ob 20.30 uri v **Sml-**

helu pri Serčenju;

v nedeljo, 22. februarja ob 20.30 uri v

Bilčovsu pri Miklavžu.

KOLENDAR

Petek, 13. februar: Gregorij
 Sobota, 14. februar: Valentin
 Nedelja, 15. februar: Jordan
 Ponedeljek, 16. februar: Julijana
 Torek, 17. februar: Frančišek
 Sreda, 18. februar: Simeon
 Četrtek, 19. februar: Konrad

Šolski ravnatelj Franc Aichholcer — 75 letnik

Nihče ne bi prisodil zaslužnemu koroškemu slovenskemu šolniku, ravnatelju Francu Aichholcerju, da je v sredo, 12. t. m., dopolnil 75. leto svojega življenja, nenehno posvečenega p'odonosnemu delu na šolskem, kulturno-prosvetnem, političnem in gospodarskem področju koroških Slovencev. Njegovo ime je tesno povezano z doseganem in stremiljenjem koroških Slovencev za svoje pravice in enakopravnost v zadnjih petih šestih desetletjih. Vse njegove številne znanice in sodelavce srčno veselijo, da jubilar tudi danes z nezmanjšano voljo in neutrudno posveča svoje znanje in bogate izkušnje v prizadevanjih za naše skupne koristi.

Ravnatelj Aichholcer je prehodil težko pot koroškega slovenskega učitelja, ko je kot odličen pedagoški utira učil se mladini poti v skupno narodno življenje in jo vzgajal v zvestobi do lastnega ljudstva. Kot tak je hotel organizirati pred prvo svetovno vojno tudi koroške slovenske učitelje, zaradi česar so ga šolske oblasti prestavile tudi na kazensko mesto.

Po plebiscitu je ostal na Koroškem, da še nadalje koristi svojemu ogroženemu ljudstvu. Štiri leta kot slovenski učitelj ni dobil zaposlitve. Šele potem so ga namestili v visokoškolskem predelu dežele v Eisenstratten. Helmatbund in šovinistično nastrojeno učitelstvo je protestiralo proti njegovi namestitvi na slovenski zemlji. Po hudih nevšečnostih, ki jih je moral prestati za časa nacizma, je no volni končno dobil namestitev v Ločah ob Baškem jezeru.

Ravnatelj Franc Aichholcer je z velikim uspehom in predanostjo sodeloval ter še sodeluje pri vseh slovenskih organizacijah ter pri našem tisku. Velikega zaslug ima zadnja leta za mladinski list »Mladi roč«, ki ga zaradi nestrne vsebine ne bere rada samo mladina temveč tudi odrasli.

Ob življenjskem jubileju Franca Aichholcerja hkrati s prisrčnimi čestitkami želimo, da bi še dolgo deloval med nami tako čil, prožen in duševno mladosten!

Izpod sončnega Turja

Ni zlahka naiti tako lepega kraja, kakor je naš in to ne trdimo samo mi, temveč tudi številni tujci, ki prihajajo k nam na oddih, da se naučijo pokrajinskih krasot. Okoli 800 metrov visoko smo in je razgled od nas čudovit. Zadiči nas pogled na pobočje in skalnate vrhove Karavank, Dobrač nas zamika in pogled na Rož in srebrno-čisto Dravo nas očara. Zares je prekrasno. Leto za letom prihaja k nam več letoviščarjev in ni čudo, da pripisujejo našemu kraju pomemben tujsko-prometni značaj.

Na nas pa je, da tujsko-prometne možnosti še izboljšamo in olepšamo. Blagodat elektrike že imamo in tudi vodovod že napeljujemo. Potrebovali bi še telefonsko zvezo in seve še marsikaj drugega. Toda upamo, da bomo tudi tem potrebam ustregli.

Pust je tudi minil. V lenem spominu ga bo gotovo ohranila Kamnikova Frida, saj se je v tem času omožila. Moža je dobila iz kotmirškega kraja, veselo svatbo pa so opravljali pri Košarju na Gori. Želimo oboima mnogo sreče na novi življenjski poti! Le skrbno in previdno vozita, pa bo vse dobro!

Pri Boštelcu pa se je družina pomnožila za tretjega otroka. Dobili so fantka in mu dali ime Hanzek. Prav krepak je in iz srca želimo, da bi se dalje tako razvijal.

Imeli pa smo tudi smtrni primer. Pred nekaj tedni je umrla Lapušova mati v Vesci v starosti 81 let. Ob lepi udeležbi pogrebcev smo rajno mater spremili v Št. Ilj k zadnjemu počitku. Naj počiva v miru, vsem ostalim pa naše sožalje!

Smrt med rojaki onkraj meje**Matija Močilnik**

Pri kmetu Škofu na Lokavici, tik za državno mejo pri Pliberku, so imeli minuli teden žalosten družinski dogodek. Umrli je oče Matija Močilnik, ki je starejšim članom pliberškega prosvetnega društva v pravem dobrem in častnem spominu. Njegov starejši brat Rok je bil med ustanovitelji društva, sodeloval je tudi njegov brat Franc, katera pa je na žalost oba vzela prva svetovna vojna.

Ob smrti Matije Močilnika, kmeta p. d. Škofa na Lokovici, piše njegov sošolec Janez Skuk, ugleden kmet v Senčnem kraju pri Pliberku, še naslednje:

Dohitela nas je žalostna vest, da je dne 1. t. m. Matija Močilnik, posestnik p. d. Škof na Lokovici, preminul v bolnišnici v Črni. Do razmejnitve leta 1920 je bil tudi naš občan in sicer eden izmed takšnih, ki je veliko koristil pri naših skupnih prizadevanjih. Tudi po plebiscitu je kazal za nas veliko zanimanje, zato smatram za svojo dolžnost, da se tem potom tudi v našem listu poslovimo od njega.

Njegov oče Florijan Močilnik in njegov sosed Kuštrov oče sta bila tudi med ustanovitelji pliberškega prosvetnega društva. Kot preprosta kmeta, prežeta globokega idealizma in narodne zavesti, sta orala ledino naše ljudske prosvete. Kuštrov oče je imel tudi pesniško žilico in je ob obrobju brazd svojih njiv zapisoval tudi verzice, ki so se mu porodile, ko je složno z volmi obračal domačo plodno grudo. Oba samouka sta dopisovala tudi v takratni koroški slovenski list »Mir«. Kakršna sta bila sama, tako sta vzgojila tudi svoje otroke. Matija je bil četrti sin Škofove družine.

Spominjam se lepih mladostnih dni, ko smo kot otroci tekali po vrtu v šoli Tunel, kjer sta nam učitelj Feinik in katehet Hornböck kazala prave smernice na pot v življenje ter nam oba kot zavedna slovenska Rožana sadila v mlada srca tudi spoštovanje in ljubezen do lastnega naroda ter zvestobo matirinski besedi. Učitelj Feinik še živi v Mariboru, mežiškega žup-

nika Hornböcka pa so nacisti odgnali v koncentracijsko taborišče Dachau, kjer so ga končali in sežgali v krematoriju.

Značilna je vzgoja dobrih učiteljev. Vsi, ki so takrat obiskovali šolo v Tunelu, so ohranili zvestobo svojemu narodu in izročilu svojih staršev. Nad 80 učencev je imel učitelj Feinik na enorazredni ljudski šoli, toda jih je ogromno naučil. Nobeden izmed otrok ni znal od doma nemščine. Na podlagi materinskega jezika, ki mu je učitelj v danih možnostih utrakvistične šole posvečal z ljubeznijo in razumevanjem pozornost, smo se vsi tudi dobro naučili nemškega jezika. Bil je primer, ko je okrajni šolski nadzornik, ki nikakor ni bil Slovenec ali sploh Slovencem naklonjen, pobral zvezke najboljših učencev ter jih pokazal za zgled v pliberški šoli, kjer so imeli učitelji v posameznih razredih neprimerno manj šolarjev.

Po prvi svetovni vojni je bila naša občina razmejena po državni meji. Del občine je pripadel Jugoslaviji, tako tudi Škofeva domačija tik za mejo. Mene in mnoge druge sošolce pa je stalno vezalo mladostno prijateljstvo in obiskovali smo se vse do danes, ko je tega uglednega in spoštovanega očeta v 59. letu starosti prekmalu pobrala smrt. Začasa nacistične okupacije je moral veliko prestati. Njegovega brata, župnika na Prevaljah, so tirali v pregnanstvo in tudi on ni bil varen niti dneva ali noči. Ko sem ga v tistih temnih časih obiskal, sva si zaupala marsikaj, kar takrat ni bilo namenjeno javnosti.

Ogromna množica žalnih gostov je spremljala pokojnega Matijo Močilnika na njegovi zadnji poti k večnemu počitku na mežiškem pokopališču. Ljudje iz bližnje in daljnje okolice, precej tudi iz avstrijske strani, so s svojo udeležbo na pogrebnem sprevedu in ob pogrebnih svečanostih izkazali, kako je bil pokojni spoštovan in priljubljen. Ob posmrtnih nagovorih so dali govorniki izraz in zahvalo njegovim

dejavnosti in sodelovanju v različnih funkcijah družabnega življenja za splošno blaginjo. Skratka, pokojni Matija Močilnik je lahko zgled vsem. Zapustil je ženo in osem otrok. Ne dvomimo, da bo naslednik Škofove kmetije tudi korakal po vzorih očeta. Vsem žalujočim svojcem pa v imenu nekdanjih sošolcev tostran meje iskreno in globoko sožalje!

Dr. Fran Svetina

Nepregledna množica je ob koncu minulega leta spremila koroškega rojaka, zdravnika dr. Frana Svetino k zadnjemu počitku na pokopališču v Št. Jurju pri Celju.

Pokojni dr. Fran Svetina se je rodil 2. aprila 1894 v Pliberku. Njegov oče je bil obče spoštovani slovenski notar Anton Svetina, ki je starejši generaciji še v zelo dobrem spominu. Svoje notarske posle je izvajal v zadovoljstvo vseh od leta 1897 do svoje smrti v Pliberku. Prej je služboval kot notar v Železni Kapli in na Vrnskem ter v Gornjem gradu.

V Pliberku je preživel pred nedavnim umrl dr. Fran Svetina svoja mladostna leta. Tam je obiskoval ljudsko šolo, ki se je takrat imenovala utrakvistična. Bila pa je kakor mnogo drugih podobnih šol na Koroškem v bistvu nemška ter je služila ponemčevanju slovenske mladine.

Pokojni dr. Fran Svetina je vstopil v gimnazijo v Mariboru, kjer je leta 1912 tudi maturiral. Po maturi se je vpisal na medicinsko fakulteto v Grazu. Svoje študije pa je moral v prvi svetovni vojni prekiniti in služiti kot sanitetni oficir na raznih frontah.

Po vojni je na graški univerzi zavladal skrajni nemški nacionalizem. Zaradi tega je Svetina odšel v Prago in se vpisal na tamkajšnji medicinski fakulteti. Leta 1921 je promoviral za zdravnika in nato najprej služboval dve leti na državni bolnišnici v Ljubljani. Leta 1923 pa je nastopil službo zdravstvene občine v Št. Jurju pri Celju, kjer je deloval skoro 35 let. Poleg zdravniškega poklica, ki ga je izvajal z vso vestnostjo, se je po žrtvovalno uveljavljal tudi na drugih področjih kot javni delavec. Več let je bil med drugim tudi župan v občini Št. Jur.

Mnogo let je bil pokojni tudi član Kluba

Bilčovs

Prvi dan v tem mesecu smo imeli pri nas poroko in je bilo kakor vedno ob takih priložnostih pri Miklavžu tudi tokrat nadvse veselo in razgibano.

Med številnimi gosti in sorodniki sta obhajala ženitovanjski dan Angela Einspieler, p. d. Sramsčnikova v Zgornji Vesci in Gašper Ogris-Martič, p. d. Plavc v Bilčovsu. Ženin je sin Janka Ogrisa, p. d. Miklavža, ki je doraščal v Plavčevi hiši, kjer je bil adoptiran. Sinu so dodali k priimku Ogris tudi ime Martič, da se je staro družinsko ime pri Plavčevi hiši ohranilo. Nevesto in ženina odlikuje trdna narodna zavest ter zvestoba svojemu ljudstvu, vrline, ki so uspeh dobre vzgoje v zavednih družinah. Družini sta bili v času nacistične strahovlade tudi izseljeni in sta s številnimi drugimi izseljenjskimi koroškimi slovenskimi družinami delili trpko usodo pregnanstva.

Nevesta Angela in ženina Gašper sta vneto sodelavca v našem prosvetnem društvu »Bilka«. Pogosto smo ju slišali in videli pri pevskih nastopih in uprizoritvah iger na našem društvenem odru, kjer sta najboljšo doprinašala k našemu kulturnemu prizadevanju na področju pevske in amatersko-igralne umetnosti v veliko zadovoljstvo občinstva, ki vedno rado poseča naše prireditve. Zato je bilo lepo in samoumevno, da so naši prosvetasi in pevci prihiteli na ženitovanjsko slavo ter novoporočencema čestitali s pesmijo, hkrati pa jima je predsednik društva podaril v imenu društva lepo spominsko darilo.

Do poznih jutranjih ur je trajalo veselo ženitovanjsko razpoloženje, ki bo vsem ostalo še dolgo v prijetnem spominu. Mladi zakonski par se je potem podal na vzorno prezidan in obnovljen Plavčev dom, kjer bosta na skupni življenjski poti delila radosti in tudi skrbi, ki jih prinaša vsakdanje življenje. Prepričani smo, da bosta lepim vzorom svojih staršev ostala vsekdaj zvesta in v takem duhu vzgajala tudi svoj naraščaj. Angeli in Gašparju iskreno čestitamo in želimo mnogo let neskaljene družinske sreče!

Dvor pri Pliberku

Pred nedavnim je v bolnišnici v Celovcu umrl Janez Peruzzi, bivši Šurnik v Dvoru. Po različnih okoliščinah, ki so nastale, je zapustil Šurnikovo domačijo in moral iskati zavetišče v starostnem domu. Nekaj časa je bil v Podvazu pri Suhi, nazadnje pa v Podljubelju.

Pokojni je imel čut za krivico in pravico, zato je po prihodu Hitlerja odklanjal nasilni nacizem ter po svojih močeh podpiral borbo za svobodo in zopetno vzpostavitev demokratične Avstrije.

koroških Slovencev v Celju. Z veseljem in z veliko dobrodušnostjo je rad pomagal svojim koroškimi slovenskim rojakom. Kot srčno dober zdravnik in nadvse socialno čuteč, zares pravi ljudski zdravnik, je bil med prebivalstvom zelo priljubljen. Veličastni pogreb je bil temu tudi zgovoren dokaz, ko ga je na njegovi zadnji poti spremljala več kot tisočglava množica. Vse življenje je ohranil čustva povezanosti s svojo Koroško. Živo se je zanimal za življenje in usodo koroških Slovencev.

Predniki pokojnega dr. Frana Svetine izvirajo iz Borovlj. Eden izmed njih je bil kanonik pri Gospi Sveti. Pokojnikov brat dr. Anton Svetina je bil več let komisar pri okrajnem glavarstvu v Velikovcu, sestra Ida, poročena Oset, pa je bila učiteljica, dve sestri, Poldica in Pija, pa sta še vedno tesno povezani s Pliberkom. Žena mu je umrla že leta 1944 in pokojni zapuščila sinova Antija in Actija, od katerih prvi je lani promoviral za doktorja medicine, drugi pa je absolvoval pravo. Vsem žalujočim svojcem naše globoko sožalje!

Matej Kakel

Dne 24. januarja je v Ljubljani umrl drug zaslužni koroški rojak Matej Kakel, višji svetnik v pokoju. Pokojni je bil rojen v Logi vasi in je številnim koroškimi Slovincem, najbolj iz velikovškega okraja, v dobrem spominu kot bivši okrajni glavar v Velikovcu. Pozneje je bil banski svetnik v Ljubljani. Ob veliki udeležbi žalnih gostov, med temi članov Kluba koroških Slovencev, so spoštovanega pokojnika dne 27. januarja položili k zadnjemu počitku na Zalah. Več o življenju in delu pokojnega višjega svetnika Mateja Kakla prinesemo v prihodnji številki.

200 let stare sanje se bodo uresničile

Pod Mont Blancom so začeli graditi največji cestni predor na svetu

6. decembra lanskega leta so sprožili kompresorje in svedri so zavrtali v živo skalo. Stisnjeni zrak je grmel in se mešal v oglušujoč hrup. 6 kg pritiska na kvadratni centimeter.

To je bil začetek velikih del pri gradnji največjega cestnega predora na svetu. Brez vsakih ceremonij, govorov. Spregovorili so le vrtnali stroji. In imeli bodo kar dosti dela. Izkopati bo treba 600.000 m³ skale, zabetonirati 100.000 ton cementa in porabiti blizu en milijon kg razstreliva. Vsak kilometer predora bo stal 2,5 milijarde frankov.

200 let že govore o tem predoru pod evropsko »streho sveta«, pod belim očakom Mont Blancom in po 12 l. temeljitih priprav so se sedaj dela končno vendar začela. Doslej so imeli najdaljši cestni predor Japonci (Honšu-Kiušu: 8 km). Predor pod Mont Blancom pa bo meril 11.600 metrov. Na francoski strani ga bo 7.200 metrov in na italijanski 4.700. Na italijanski strani se bo pričel v višini 1.381 metrov in se spuščal v lahнем padcu proti Italiji na dan v višini 1.274 metrov.

Kljub moderni tehniki delo ne bo ravno užitek. Temperatura v rovu bo znašala 50°. Treba je računati tudi z možnostmi, da v rovu vdere voda s pritiskom 100 atmosfere in ta bi lahko v nekaj sekundah preplavila vse delovišče. Pri gradnji simplonskega predora pred 52 leti je tako prišlo ob življenje 58 delavcev in inženirjev.

Predor bodo vrtali hkrati z obeh strani Alp. Geodetska pripravljala dela so bila tako natančna, da računajo na možno pomoč največ 5 milimetrov. Ob tej priliki se spomnimo, da se je pri simplonskem predoru inženir zmotil za pičlih 60 cm in se je vendar od sramu ustrelil.

Vsak dan bodo izkopali 6 do 7 metrov rova in gradbena dela morajo biti končana

v poletju 1961. Italijansko podjetje se je celo obvezalo, da bo v nasprotnem primeru plačalo 150 milijonov lir odškodnine in še poldrug milijon za vsak zamujeni dan.

Predor bo visok 4,7 metrov in širok 7 metrov. Vsako leto bo lahko vozi'lo skozenj 264.000 avtomobilov, 24.000 avtobusov, 50.000 motociklov in 150.000 tovornjakov. Vsa dela bodo veljala približno 30 milijard frankov. Sredstva sta prispevali deloma državni blagajni Italije in Francije, nekaj privatni kapital in ženevska družba za izkoriščanje. Ta je dobila tudi pravico, da bo lahko 70 let pobirala

pristojbino za vsako vozilo, ki bo hotelo skozi predor. Štirisedezni avto bo moral na primer plačati takso 2.700 frankov za prehod.

Rim in Pariz bosta tako zvezana vse leto in pot bo za 200 km krajša kot do sedaj. Poleg tega bo imel ta cestni predor tudi svoj nesporni moralni, gospodarski in politični pomen, ker bo obe deželi prometno bistveno zblizal.

Alpski gorjanci sicer z nejevoljo gledajo na gradnjo, saj bo s tem odpadlo mnogo romantike in seveda tudi zaslužka zanje, toda napredek je vedno trčil in tudi premagal predsodke sentimentalnosti.

Poslužujte se čim več medu

Da je med zdrava in krepilna hrana o tem ni več dvoma. Zdaj pa sta francoska zdravnik Bertholet in Cargi objavila preprost recept proti utrujenosti zaradi neprespance noči ali zaradi »mačka«. Recept sta temeljito preizkušala dve leti na svojih bolnikih in vedno z odličnim uspehom. »Zdravilo je preprosto: tri kavne žličke medu v kozarec vode!«

Mladini priporočata uživanje tega sredstva po tekmah, po napornih treningih, po

dolgem učenju in pred izpiti, tudi neposredno pred njimi. Zdravnika sta poročala svoje ugotovitve na zboru pariških zdravnikov ter dejala, da učinkuje to sredstvo izredno hitro. Popolna telesna in duševna osvežitev se čuti takoj ne glede na stopnjo utrujenosti, drži pa več ur. Torej, kadar bo naneslo, da boste zelo utrujeni in ne boste imeli priložnosti, da se spočijete, si napravite osvežilno pijačo iz treh kavnih žličk medu in enega kozarca vode.

Zmaji še zmeraj živijo

Zmaji so pravljici bitja in takšni, kakršne opisujejo pravljice, nedvomno niso nikdar živele, n. pr. da bi imeli po sedem glav in bruhali ogenj... Še pred leti bi bilo popolnoma neznanstveno trditi, da bi dandanes utegnili še kje živeti katera izmed živalskih vrst, ki jih poznamo samo iz okamenin ali po posameznih kosteh.

Prav radi verjamemo raziskovalcem živalstva, da predpotopne pošasti že dolgo ne žive. Toda dandanes moramo biti pripravljeni tudi na takšna presenečenja, kakršno je pripravil znanstvenemu svetu nizozemski strokovnjak za živalstvo Bernard Hevelmanes, ki je nedavno napisal zanimivo knjigo »Po sledovih neznanih živali«.

Nizozemski učenjak dokazuje, da še zmeraj živijo mnoge vrste živali, o katerih smo doslej mislili, da so že zdavnaj izumrle. Na Zemlji je namreč še precej neraziskanih delov, kjer še ni bilo na delu učenjakov. Tam pa živi še nešteto neznanih vrst živali. Število znanih vrst živali namreč še zmeraj narašča. V dobi francoskega učenjaka Georga Cuvierja v prejšnjem stoletju so mislili, da je na svetu le 386 vrst živali, medtem ko jih je dandanes znanih okrog 17.000. Po mnenju nizozemskega učenjaka je zlasti mnogo več vrst plazilcev in ptic, kakor jih znanost upošteva ali o katerih mislijo, da so izumrle. Prepričan je, da bi znanstvene odprave odkrile zastopnike živalskih vrst, ki veljajo, da so izumrle. Učenjak celo našteva nekatere vrste živali, ki po njegovem mnenju še živijo.

„Tako staromodno . . .“

Neki slikar iz newyorškega umetniškega hotela je ob neki priliki javil policiji tatvino draguljev in drugih dragocenosti v vrednosti 500 tisoč dolarjev. Detektivki so se sprva zelo čudili, kako bi mogel imeti preprost človek, ki je živel v navadnem gostišču, takšne dragocenosti, zato jim je slikar razložil vso reč.

Ukradeni dragulji so bili nekoč rodbinska lastnina avstrijskih cesarjev, nosila pa jih je Charlotte, žena Maksimilijana, ki je tragično končal kot vsiljeni mehiški cesar. Slikar je povedal, da so prišli dragulji takrat v last njegovih prednikov.

Nekaj dni po prijavi tatvine se je oglašil pri policiji draguljar, ki je dejal, da mu je dan pred tem ponudil neznanec prav take dragulje, zapestnice in druge reči. Po opisu se je izkazalo, da se je pri trgovcu oglašil tat z ukradenimi dragocenostmi.

»No, in koliko ste mu ponudili za okrasje?« so bili detektivki radovedni. »Sto dolarjev,« je odgovoril trgovec, »toda tujec jih ni maral dati. Namrdnil se je in šel. Veste, vse tisto okrasje je bilo tako staromodno, da bi ga prav gotovo nihče ne maral kupiti . . .« Tako je končal trgovec svojo izpoved.

naj pridem do hiše, kjer sem imel ležišče v skupni spalnici. Tudi mi ni takoj prišlo na misel, da bi koga vprašal za pot. Opohtekal sem se po cesti naprej. Šele čez dolgo sem se zavedel, da vendar imam določen cilj: treba je najti posteljo, treba je leči in se odpočiti, kajti ob desetih zvečer spet moram v jamo. Zbral sem se in nagovoril postarano ženico. Pokazala mi je na drugi konec mesta. Še trikrat sém vprašal, preden sem prišel do sive dvo- nadstropne hiše s številnimi okni in hudo nasmetenim dvoriščem, kjer so se sušile zaprane rudarske srajce in spodnje hlače. Dolgo sem taval po hiši, preden sem prišel v sobo, kjer sem prejšnjega dne odložil nahrbtnik. Potem sem šel v umivalnico. Tam ni bilo nikogar več. Umil sem se najprej do pasu, potem sem se slekel do golega in stopil pod prho. Mrzli vodni curek me je bolj in bolj oživljal. Moram zdržati! Zmaj ti postavi prvo vprašanje, če ne odgovoriš nanj pravilno, si opravil. Tudi v rudniku je najbrž tako; če ne zdržiš prvi dan, si opravil za zmerom. Odbiranje kamnov v podloški separaciji je bilo igračkjanje v primeri z delom, ki sem ga opravil to noč. Že tedaj mi je rekla Martica: »Srečno, rudar Marko!« Tedaj še nisem bil rudar. Kje je Martica, da bi me videla z rudarsko svetilko in bi zaokrožila ustnice pa zagostolela: »Srečno, rudar Marko!«

Misel na Martico, ki se je utrnila, ka-

kor se utrne na avgustovskem nebu zvezda, je zbudila drugo misel. Malo ležem, za kako uro, potem grem na ravnateljstvo in povprašam po očetu. To sem si govoril ves čas, ko sem se oblačil, in še potem, ko sem prišel v prostorno, a pustno in umazano spalnico, kjer je na vsaki strani stalo kakih deset postelj. Ob nekaterih so se rudarji slačili, večina pa je bila praznih. Peta od vrat na levi je bila moja. Prišel sem do nje, se slekel in legel. Kó sem se pokrival z rjuho, sem še mislil na to, da se moram zbuditi pred poldnevom in oditi na ravnateljstvo, nenadoma pa se je vse pogreznilo nekam pod zemljo.

Bil sem v dvigalu. Zdrvelo je mimo prvega in zdrknilo mimo drugega, našega obzorja. Zakaj se ni ustavilo? In zakaj sem v dvigalu sam? Torej sem zamudil. Če ne pridem pravočasno, me bodo odslovili. Kako naj ustavim dvigalo? Kje je kak gumb, kaka ročica? Dvidalo je drvele v prepad. »Ljudje, ljudje! Na pomoč!« Moj glas se je izgubljal v gluhi tišini. Jekleni obroč, ki sem ga začutil, ko sem se prvič spustil v jamo, mi je oklepal srce vse silneje in ga stiskal. Ali bom umrl, ker mi bo oklep zdrabil srce, ali pa bo dvigalo vsak čas treščilo na dno. Kdo je že rekel, da je jama samo za mrliče? Ali ni bil to boter Amon? Prav je imel, tudi dedek je imel prav. In prav je imela mati. »Nesreča bo, nesreča!« Da, da, vsi so imeli prav. »Joj! Joj!«

Ni res da . . .

Navade čebel so bile doslej že tako natančno opazovane in opisane, da so imeli podatki o njih življenju že kar znanstveno vrednost. Matica baje zaplava po zraku, zasleduje jo cel roj trotov in eden od njih jo pri tem oplodi.

Toda to mnenje se je v zadnjem času izkazalo le kot utvara. Ameriški, poljski in ruski učenjaki so skoro hkrati dognali, da matica doživi troje ali celo četvero takih poletov in da vsako pot pokaže svojo naklonenost dvema ali trem trotom. Kateri trot je bil pri tem najuspešnejši, ne bo čebelar nikoli izvedel.

Reke brez bregov

Med vsemi rekami na svetu so največje tiste, ki sploh nimajo bregov, kajti tečejo sredi oceanov. Te »reke« proučujejo strokovnjaki že sto let. Največja med njimi je Zalivski tok, ki doseže brzino do 11 km in nese s seboj vsako sekundo 25 do 50 milijonov ton vode. Na poti preko Atlantika se razdeli v dva rokava: eden se usmeri proti Kanarskim otokom, drugi pa na sever in se potem počasi vrača v Atlantik.

Ob tem moramo tudi pripomniti, da sev. Atlantiku vedno zmanjkuje vode, ker mora z njo napajati Sredozemsko morje, kjer je izhlapevanje zelo veliko. Zato morajo neprestano dotekati iz južnega Atlantika nove zaloge. Vsako sekundo priteče preko ekvatorja 6 milijonov ton vode, da se obdrži ravnotežje.

New York

Zaradi pijančevanja izgubi ameriška industrija 35 milijonov delovnih dni na leto, kar pomeni veliko škodo.

Najslavnejši ameriški arhitekt je rekel: »Televizija je žvečilni gumij za oči.«

„Vozi brez bencina . . .“

V Ameriki zdaj tudi že vozijo nove vrste avtomobilov brez bencina. To ni šala: uvedli so električni avtomobil, ki pa nikakor ni le igračka, marveč vsega upoštevavanja vredno prometno sredstvo. Tako imenovani električni avtomobili so bili znani sicer že prej, toda niso jim napovedovali prihodnosti. Niso mogli tekmovati z avtomobili z bencinskimi motorji.

Nova vrsta električnega avtomobila pa se bo najbrž hitro razširila, zlasti v mestih. Motor poganja električni tok iz akumulatorja. Akumulator je zelo lahko napolniti — treba ga je le priključiti na električno omrežje. Električni avtomobili so sicer malo manjši od razkošnih današnjih osebnih avtomobilov, so pa lažni, zelo okretni in dosežejo hitrost 90 km na uro. Slaba stran je le, da se akumulator izprazni že po 120 km vožnje, toda v Ameriki ga lahko napolnijo kjerkoli.

Ko sem prestrašen odprl oči, sem zagledal nad seboj umazan strop, ob sebi pa na vsaki strani železno posteljo.

»O, tamle se je nekdo z dvigalom zapegljal pod posteljo! Glejte ga, glejte!« je s krohotom prišlo od nekod. Zmeden in osramočen sem se spravil na noge.

»Fant, še nekajkrat boš imel takšne sanje,« mi je zaklical s prizanesljivim nasmehom rudar s tretje ali četrte postelje.

»Koliko je ura?«

»Osem je minilo.«

»Osem? Zjutraj ali zvečer?«

»Norec, zvečer vendar! Ali imaš nočni šilt?«

Samo zazijal sem.

Tak kot prvi šilt jih je bilo še nekaj. Noč pod zemljo, dan v postelji. Še nekajkrat sem se zbudil tako, da sem z dvigalom treščil na dno jame ali pa se je zgodilo kaj drugega, nič manj strašnega, le da s postelje nisem več padel. Hrbet sem imel krvav, bil sem, kot bi me birci vsak dan znova pretepli. Jedel sem malo, nisem imel denarja in ni mi dišalo, pil pa sem kot žolna, spodaj v jami in zunaj. V eni izmed umivalnic je bilo ogledalo. Nisem se rad ustavljal pred njim. Kje je tisti šolar s polnimi lici in nekoliko nakodranimi kostanjevimi lasmi? Iz ogledala je gledal dolgin upadlega lica in udrtih oči pa razmršenih las, kot da je pobegnil iz bolnišnice ali zaporov. Rudarji številke devet pa so bili zadovoljni z menoj,

Kje ste, Lamutovi?

Anton Ingolič

Od vseh strani so prihajali. Počasi, težko, molče. Prav tako upognjeni kot mi štirje, prav tako umazani, po rokah in v obraz. Osem ur smo rili v premog, so mi misli počasi oživljale, s svedri, krampi in lopatami smo ga kopali, v huntih odvažali. Koliko znoja se je scedilo z nas, koliko kletev je padlo, koliko misli ugasnilo!

S truščem se je dvigalo zagnalo po jaški navzgor. Utrujen od dela in omamljen od sončne luči sem se opotekel na cesto. Kako? Ali je še dan? Iznad zeleno obraščenega hriba je z brezoblačnega neba sijalo žareče sonce, iz gozda pa pihljal prijetno hladen vetrič.

Šele ko sem nekajkrat globoko zajel svežega zraka, sem se zavedel, da sem pod zemljo prebil noč, zato je zdaj tu zunanaj jutro, lepó sončno jutro. Razpel sem roke, zravnal hrbet in še enkrat globoko vdihnil.

Rudarji so me prehitevali. Nihče se ni menil zame, ki sem najbrž hodil, kot da se šele učim hoditi. Nisem vedel, kako

Na 100 kg pitana teleta - ja ali ne?

Vprašanje podaljšane pitanja telet, dokler ne dosežejo teže 100 do 110 kg, je predmet živahnega razpravljanja tako v kmetijskih, kakor tudi v mesarskih krogih. Glavno besedo ima seveda tudi pri tem vprašanju konzument. Le-ta pa kakor pri nas, tako tudi v večini sosednih držav zahteva več teletine, kakor je je zahteval pred par leti, predvsem pa teletino visoke kvalitete. Kolikor bolj je neke razvit tuiski promet, toliko večja je zahteva po kvalitetni teletini, ki jo dajejo 100 do 110 kg težka in z mlekom opitana teleta.

Ker živimo v predelu, kjer je tuiski promet izredno močno razvit in ker pri nas v poletnem času običajno manjka telet in zaradi tega naraste njihova cena, po drugi strani pa v pričakovanju naraščajočih težav pri ynovčenju mleka, si hočemo tudi mi ta problem podaljšane pitanja telet nekoliko približe ogledati.

Najprej vprašanje: Kako v najkrajšem času dosežem 100 do 110 kg težko klavno tele s kvalitetnim mesom?

To težo teleta boš dosegel v 8 do 10 tednih, če boš tele od rojstva naprej pital s samim mlekom — bo odgovor vsakega strokovnjaka na to vprašanje. Kvalitetno meso lepe svetle barve s popolnoma zamaščenimi ledvičkami pa boš po mnenju dr. Obritzhauserja od Zveznega poskusnega zavoda za alpsko kmetijstvo v Gumpensteinu dosegel, če boš za pitanje izbral zdrava in močna teleta, ki so veselo-rastna in če boš z nagobčnikom preprečil, da bi pobirala seno ali nastilj in druge odpadke v hlevu. Teleta, ki jih pitaš, moraš od prvega dne naprej ločiti vsakega zase v primerno velike, vendar pa ne prevelike koče, da se med seboj ne igrajo in da ne letajo in ne skačejo. Pitati jih moraš izrecno z mlekom, če je le mogoče s polnim. Če pa tega nimaš dovolj, dajaj k dnevnemu obroku 3 l polnega mleka od 2. do 6. tedna pitanja stopnjujoče se 3 do 11 l posnetega mleka, od sedmega tedna naprej pa povečaj dnevni obrok posnetega mleka tedensko za 1 liter. Teleta načelno napajaj od prvega dne naprej in sicer je po dotedanjih izkušnjah najbolje, če napajaš trikrat dnevno, vedno enako količino mleka.

Tako daleč strokovna plat vprašanja, ki nikakor ni težka. Sedaj pa čisto na grobo še gospodarsko plat ali vprašanje, če se tako pitanje izplača in komu se izplača? Tudi v tem pogledu bomo vzeli za osnovo podatke dr. Obritzhauserja. On po treh skupinskih poskusih, kjer so v vsaki skupini pitali 8 do 10 telet, prihaja do zaključka, da znašajo stroški pitanja pri podaljšanem pitanju pri skupini, ki je bila

pitana s polnim mlekom, 15.63 šil. na kg pridobljene teže. V ostalih dveh skupinah, kjer so teleta dobila okoli 3 l polnega in odgovarjajočo količino posnetega mleka, pa znašajo proizvodni stroški okoli 12 šil. na kg pridobljene teže. V teh dveh primerih je pitanje trajalo 10 tednov, v prvem primeru pa je teleta odgovarjajočo težo doseglo že v 8 tednih.

Iz tega zaključujemo, da je v naših tuiskoprometnih krajih podaljšano pitanje telet, ki v 8 do 10 tednih dosežejo težo 100 do 110 kg, v poletnem času, ko povpraševanje za teleti in z njim tudi cena naraščata, rentabilno. Vprašanje, ali naj

se lotimo pitanja s polnim mlekom ali pa pitanja z dodatkom posnetega mleka k polnemu mleku, pa je vprašanje možnosti neposrednega ynovčenja mleka. Od zbiralnice oddaljenim kmetom se bo pri poletni ceni telet brez dvoma splačalo pitati s polnim mlekom, ker bo tele liter mleka še vedno plačalo z 1.70 šil. Ostali kmetje pa bodo morali ali dodajati posneto mleko ali pa vzeti za pitanje prve dve tretjini od krave namolženega mleka, zadnjo tretjino pa oddati mlekarni. Tako bodo skupno količino mleka dobili verjetno plačano po najboljši ceni, ki jo sploh doseči morejo.

Kmetijstvo porabi vedno več elektrike

V obdobju med štetjem kmetijskih strojev leta 1951 in 1957 je bil v državi zaznamovan precejšen napredek v elektrifikaciji kmetijstva. Leta 1951 je bilo elektrificiranih okroglo 81 % kmetijskih obratov, leta 1957 pa 93 %. Okroglo 272.000 kmetij je bilo 1957 polnoelektrificiranih in so imele električni tok tako za razsvetljavo kakor tudi za pogon strojev; 111.500 kmetij pa je bilo le delno oskrbljenih z električno energijo. Lastne elektrarne je posedovalo 4.600 kmetij.

V tej dobi, ki jo lahko imenujemo dobo tehnične revolucije na vasi, se ni povečalo le število traktorjev za blizu 1000 %, temveč se je tudi ogromno povečala poraba električne energije v kmetijstvu, predvsem pa v kmetkem gospodinjstvu. Že pri štetju kmetijskih strojev v juniju 1957 so ugotovili, da je imela vsaka sedma kmetija pralni stroji, vsaka 10 kmetija eno izmed vrst hladilnih naprav, vsaka 14 kmetija pa električni štedilnik. Stalno toplo vodo s pomočjo ogrevanja z električno energijo je imela vsaka 40 kmetija. Prav tako je vsaka 40 kmetija uporabljala električni brzoparilnik, molzni stroj pa je bil na vsaki 23 kmetiji.

Porast števila teh vrst gospodinjstvih strojev in naprav med letom 1951 in letom 1957 pa je okroglo vzeto naslednji:

Število pralnih strojev se je povečalo za 1480 %, število raznih hladilnih naprav za 1150 %, število električnih štedilnikov za 690 %, število električnih brzoparilnikov za 540 %, število naprav za stalno električno ogrevanje vode za 430 % in število molznih strojev za 320 %.

Od tega časa naprej, torej od zadnjega štetja kmetijskih strojev v juniju 1957, je poteklo poldrugo leto. V tem poldrugem letu mehanizacija kmetkega gospodinjstva nikakor ni padala, temveč je le še hitreje napredovala.

od tvojega hrbita! Sreča, da ne vedo, kako je tu. Vendar jim bom moral pisati, da nisem več pri stricu. Toda ne prej, preden ne najdem očeta!

Šele konec drugega tedna sem odšel na ravnateljstvo.

Nič ni pomagalo, da sem si pred vstopom v veliko, bahaško stavbo govoril, koliko sto in sto vagončkov premoga sem že prepeljal od odkopa do križišča, tudi ni pomagalo priznanje mojih treh rudarjev; boječe, kot šolarček prvega razreda, sem stopil k okencu, za katerim je sedel suhljat gospod z velikimi naočniki. Ni bil videti prijazen, vendar sem rajši stopil k njegovemu okencu kot k okencu, za katerim je sedela obilna in hudo nališpana gospa. Že doma sem poiskal besede, s katerimi bom vprašal, če dela v rudniku Luka Lamut, ki je moj oče. Nekolikokrat sem med potjo ponovil ta stavek, a vselej mi je zmanjkala kakšna beseda. Žal mi je bilo, da nisem vzel s seboj soseda iz spalnice, starega rudarja Zepļa. Sploh sem se jezil nase, čemu sem tako boječ. Ni dovolj, da hitro in spretno porivam napolnjene vagončke, treba je tudi znati postaviti besedo, sploh se je treba znati postaviti. Kaj je tale gospod drugega kot uradnik? Njegova dolžnost je, da svoje delo opravlja prav tako v redu kot vsak rudar, vsak začetnik v jami. Vendar, ko sem pristopil in odprl usta, se mi je zapletlo; še tiste besede, ki sem jih v mi-

slih že zbral, so se izgubile kot voda v pesku. Kakor sem pričakoval, me je uradnik poslušal trenutek, dva z namršeni obrvmi, potem pa zaničljivo zaklical: »Kaj hočeš? Ne razumem te!«

»Mein Vater... moj oče...«

»Kaj je s tvojim očetom?«

»Ali je tu, ali dela tu Luka Lamut s Strmca?«

»Kako naj jaz vem, če dela tu tvoj oče?«

Obrnil se je k mladi ženski, ki je stala za menoj. Torej sem opravil? Sebe in tega bledega gospoda bi bil kresnil po glavi, sebe, ker sem neroda, njega, ker je tak oholež. Nič drugega mi ni preostalo, kot da sem stopil k naslednjemu okencu. Trije so bili pred menoj, ne vem, kaj so želeli od nališpane debeluške, ki je bila pravo nasprotje oholežu, ves čas se je namreč prijazno nasmihala. Varil in koval sem stavek, pri tem pa se huje potil kot pri desetem huntu. Jezil sem se na očeta, čemu počenja take stvari, in na Molanko, ki bi očeta vendar lahko pustila v miru, samo ona je kriva, da je oče tako rekoč pobegnil s Strmca, zapustil mater in da zdaj gotovo pošilja njej vse svoje prihranke. Celo na Martico sem se jezil. Ali res ne ve, da je »stric« moj oče, da ima mojo mater za ženo, da...? Dobro se jim godi, mati pa je sama na Strmca in jaz ji še vedno lažem, da delava

Še en rentabilnosti račun pitanja telet z mlekom

Živinorejski inšpektor G. Summer iz Bregenzja pravi, da stane pitanje telet na 110 kg žive teže

a) pri pitanju s polnim mlekom (600 litrov) S 1.050.—

b) pri pitanju s posnetim mlekom in polnim mlekom (170 litrov polnega in 600 litrov posnetega mleka) S 672.50.—

Po njegovih računih stane kg prirastka pri 110 kg težkemu teletu (prirastek je račun od začetne teže 50 kg na 110 kg) pri pitanju s polnim mlekom S 17.50, pri dodajanju posnetega k polnem mleku pa S 11.21. Prvi teden, ko napajamo z mlekom ali kolostralnim mlekom, med proizvodne stroške ni vračunan.

„a-b-c uspešnega peručinarstva“ in „Več jagodičevja v kmečki vrt“

Sekretariat Slovenske kmečke zveze v Celovcu, Gasometergasse 10, ima na zalogi še nekaj svojih brošur »a-b-c uspešnega peručinarstva«, ki jo je napisal ing. France Ločniškar, in »Več jagodičevja v kmečki vrt«, ki jo je napisal ing. Marko Polzer. Brošuri naročite, preden zaloga poide. Cena šil. 5.— za brošuro.

Pocenjene sadike jagodičevja

Oddelek za sadjarstvo in vrtnarstvo kmetijske zbornice tudi letos oddaja pocenjene sadike ribeza in malin. Ribezove sadike stanejo šil. 4.—, malinove pa šil. 2.— za komad. Sadike je treba naročiti najkasneje do 28. februarja t. l.

Naročimo piščance...

Če hočemo, da bodo jarkice pričele nesti že v septembru in da bomo prišli s prvimi opitanimi piščanci na trg še v predbinkoščnem času, moramo enodnevne piščance kupiti najpozneje konec februarja ali začetkom marca. Ker pa je v tem času povpraševanje za enodnevnimi piščanci v valilnicah veliko, jih je treba pravčasno naročiti. Piščance bomo naročili le v priznanih vzrejališčih perutnine in valilnicah.

Z rodovniškim izkazom dobimo piščance pasme Leghorn (izrazite nesnice) v vzrejališču A. u. W. Rittershaus v Sekiri, p. Ribnica.

Piščance iz lastnih priznanih razmnoževalnih vzrejališč pa imajo v Celovcu: v. Boehm — Bezing, Farchenhof, in Fr. u. J. Zuber, Elblhof, Auer v. Welsbachstr. 17 (Barred Rocks), Thomas Wolin, Feschnigstrasse 108 (Leghorn) ter Otto Kobentar, Luipoldweg 4 (New Hampshire). Po deželi pa obstojajo priznana vzrejališča na Žihpoljah (Hanko Ferdinand — Rhodeländer),

in na Polani pri Bistrici v Rožu (I. u. E. Prskawetz — New-Hampshire).

Nadalje imajo priznane valilnice še Wilma Breuer na Čajni, Agi Hattenberger v Področici, Paul Pfeiffer na Suhi pri Beljaku, Terezija Weidlich v Tinjah, Engelbert Reinprecht v Sinči vasi in dr. Walter Mory v Pliberku.

Cene enodnevnih piščancev so letos naslednje:

nesortirani enodnevni piščanci	S 5.50
sortirane piške	S 10.—
sortirani petelinčki	S 2.— — 3.—
Jarčke v starosti 8 do 12 tednov stanejo letos	S 30.— do 40.—

... in gozdne sadike

Za letošnje pogozdovanje imajo zvezni gozdne drevesnice na Koroškem 9 milijonov nov sadik na razpolago. Zadnji rok za naročila je določen z 28. februarjem 1959. Naročila sprejemajo okrajne gozdne inšpekcije in gozdne nadzorne postaje. Ker bo potreba po sadikah večja od zaloga, pohitimo z naročili.

skupaj z očetom, da... Ne, nikoli več je ne pogledam!

Toda, me je nenadoma obšlo, kaj, če je oče pisal po Molanko, če živi z njo pa z Nejčkom in Martico v Avstriji, morda celo tu v Köflachu?

Ta misel me je vsega prevzela. Seveda, kaj bi imel oče od tega, če bi Molanki pošiljal denar? Ali je prišla ona sem ali pa se je on vrnil v Jugoslavijo! Ne, on se ni vrnil, doma ne bi dobil dela, tudi ne bi mogel kar tako živeti s tujjo žensko. Torej je Molanka prišla sem! Tu so, pravi! sem si že govoril s prepričanjem.

Moram skovati stavek, ki bo teje nališpani gospe povedal, da moram najti očeta!

»Bitte, junger Bursch!«

Kar sem izblebetal, je bilo najbrž tako zmedeno in tako slabo povedano, da je gospa bušnila v glasen smeh. Njen smeh me je še bolj zmedel kot oholost bledega gospoda. Stisnil sem pesti. Tako torej, nora se dela iz mene? Vročina mi je udarila v lica in pot me je obilil po vsem telesu. Dvignil sem pest. Sam ne vem, ali sem hotel udariti po okencu ali po pultu, gospe je pri prici zamrl smeh, umaknila se je od okenca in zajecjela v strahu: »Kaj želite, prosim?«

(Nadaljevanje sledi)

JOSEF FRIEDRICH PERKONIG:

Koroški Slovenec

(ODLOMKI)

življenjski smisel in ga sčasoma pretopil v lastno naravo, tako ga je tudi zemlja sama s svojo skrivnostno dediščino preobrazovala, da je šele v čaru njenih magičnih, neminljivih utripov postal njegov lik popoln. Če ne bi bilo tako, zakaj potem dih podeželskega življenja Slovenca nikoli ne zapusti, kjerkoli in karkoli je. Navec s Koroškega se ga hitro iznebi, ko postane meščan, Slovenec pa je v mestu vedno le kakor mimogrede, njegovo srce si želi od tam v tišino svojega kmečkega doma. Odkod bi prišlo, da se zunaj v svetu tako kmalu spoznajo med seboj in si tovariško pomagajo vsi tisti, ki so doma z istih slovenskih kmečkih tal? Odkod naj bi vznikla skoraj kot vera iskrena gorečnost, ki priklepa koroškega Slovenca na domačo grudo? Res je podeželski človek v splošnem zemlji v zagonetno večji meri naklonjen kakor pa tržan, meščan, koroški Slovenec pa ji je naravnost zapadel.

Ta divja, vroča ljubezen, ki ni podneta, ampak vre iz najglobljih virov njegove bitnosti, je dajala koroškemu Slovencu moč, da tudi v najtežjem času ni podlegel, in da je z vero v poslanstvo tudi svojega naroda živel in še živi po zgledu očetov, in žilavo in poln potrpežljivega upanja ohranja njihov jezik in njihove običaje.

Kjer so koroški Slovenci mejili na Nemca in se dotikali njegovega prostora in duha, so v stoletjih izgubili marsikoga in marsikaj. Pa tudi preko mejnih krajev je silil neprestano nemški duh v narodovo telo, odtuževal je

mlačneže in omahljivce slovenstvu in ni dal, da bi se zopet drugi svojega slovenskega porekla zavedli. Dogajanju v narodi, ki daje prednost močnejšemu, se je pridružilo še ropanje duš. Tako se je zabloda napubnjenege časa pregrešila nad malim narodom. Ta pa je zbudil sile, ki jih čuti v sebi vsako zasledovano bitje, dokler ga še ne objema mrak pogina, razpostavil je svoje ustvarjalne silake po nevidnih okopih v boju za narodnost in jih tam tudi izgubil, in čakal svojega zgodovinskega dne, ki ga enkrat dočaka vsak narod, da si takrat vzame, kar je bilo od nekdanj njegovoga, njegova pravica je osnovna pravica človeštva, ki se bo morala nekega dne zeaniti, da jo poišče tudi za Slovence na Koroškem. Tako imajo Slovenci res prav vzvišenega zagovornika.

Stoteri in stoteri tega naroda, ki so jih leta 1942 čez noč odgnali iz domovine in jih brez usmiljenja odtrgali od vsega, kar jim je do tedaj pomenilo njihovo tiho, skromno življenje, so v pekel nesmiselnega pregnanstva pokazali, kje se v življenjski stvarnosti koroškega Slovenca poraja duševna sila. V taborništvu Hesselberg, na sveti gori Frankov, si je kljubovalno domotožje izbralo dva pomočnika. Po pričevanju domoljuba, ki se je skozi tisoč nevarnosti pretihotapil k svojim mučnim rojakom in preživel skupaj z njimi božični večer, sta jim venomer dajala pogum — pesem in molitev. Srce teh brezdomcev je bilo nepremagljivo, ker so se umeli zasanjati

daleč proč od vsega gorja; nekaj se jih je zahtevalo celo k pesnikovanju. Ti stibi so seveda neobgljeni, nerodni, porojeni iz bolečine in brepenjenja in so ob belem dnevu izgubili ves svoj iskri blesk, toda kako prodiren je moral biti njihov pritažen krik za bodočo žico, če še danes s pobožno ganjenostjo govori o njih vsak, kdor jih je na Hesselbergu tudi samo enkrat slišal.

*

Dolgo časa moja duša in moje uho nista bila zmožna, da bi slišala skrivne zvoke drugega jezika v deželi, in da bi slutila vso toplino in razgibanost, ki ju izžareva slovenska narodnost. A zdaj sem v spominu na mnogotere ljudi in dogodke prisluhnil; to doživetje me je tako prevzelo, da je postalo trajno in mi narekuje, da izpovem: Brez koroškega Slovenca bi bila Koroška revnejša; to lahko trdim, ker vem, da bi brez njega tudi moje življenje bilo bolj siromašno. Če zaprem oči in priklečem nje, ki so vtisnili svoje sledove v mehki vosek mlade duše in jo v marsičem izoblikovali, potem romajo mimo mene sošolci in sosede, ljudje, kakršni morajo biti in posebnježi, puškarji, žičarji, kmetje in vozniki, pevcu in pretepači, bahači in skopuhi, nesrečniki in nepridipravi, spodobneži in neugnanci. Dosti jih je bilo med njimi, ki so govorili slovenski in so v slikanico mojega življenja nakapali mnogo barv. Slišim jih pripovedovati in peti. Bil je prijeten čas, ko se je to godilo, ker ga je v nemali meri vedrilo njihovo mladostno razpoloženje, ki ga še niso skrivale mračne sile počasi razkrajajočega sveta. Tudi duha dežele bo koroški Slovenec prepojil s svojimi čistimi izvirkami in ga prevlel s šumenjem svojih temnih lip.

Dajte mu prostor pri vaši mizi, dragi rojaki, in ponovite njegov lepi običaj: Položite predenj hleb kruha in postavite zraven poln vrč!

Ziljan

Klic tujega sveta, prirojena domišljija in brepenenje človeka po spremembi, ki nikoli popolnoma ne zamre, so bržkone zanetili v Slovencu iz Zilje in celo tudi v kmetu, ki se sicer trdovratno oklepa domače grude, vročičen nemir, ki se deduje iz roda v rod in se zdí kakor v dolgih presledkih redno se vračajoč pljuski valov iz daljnega, daljnega brega.

Tam v Wisconsinu, Ohiju in Illinoisu govori še vedno svoje slovensko narečje, v tem je stanoviten, v tem si je ostal zvest. Svojo pravo domovino na Koroškem je moral zapustiti in zdaj je slovenska govorica njegova domovina, v njej sliši curljanje studenčkov na Koroškem, v njej mu šumijo koroški gozdovi in se mu prikazujejo sinji pasovi neba med visokimi domačimi gorami.

Rožan

Prijazne rojenice so se sede ob zibelki Slovenca iz Roža in mu sprostile jezik; njegovo narečje ni tako trdo kakor ono Ziljana, saj zveni kakor pridušeno petje. Bržkone pa se tega niti ne zaveda, preprost človek je, ki rad zapoje in se ne da motiti od premišljevanj in predsodkov.

Tega človeka sem srečal od otroških let v mnogih oblikah in sem že zgodaj zasluhlil, da se pod robato, revno obleko skriva nekaj, kar je vredno ljubezni in čemur šele zdaj vem pravo ime. To je preizkušen pogum voznikov in drvarjev v grapah Karavank, je kljubovalna, a značajna trma Selanov, vedra skromnost borovelskih žičarjev in puškarjev in skoroda malo sanjava, a vendar le iz proročane delavnosti izvirajoča zamišljenost kmečkih ljudi. Še danes se mi zdi, kakor da so zdaj za prisljublili sami vase, kakor da so zasluhlili v sebi moč, ki je sredi tolikega propadanja obvarovala njihov rod in ga krepí tudi še danes.

Podjunčan

Tu, kjer v ravnini ali le nekoliko hriboviti pokrajini življenje vse bolj na široko in suobodneje zajema sapo in ga gorovje ne mračí s svojo senco, morejo ljudje prav do kraja razviti vse svoje sile, vse darove telesa in duha; in tu lahko tudi vsak vidi, kako so svojo nalogo izvršili. Podjunski Slovenec se obračuna ne boji. Obdelal je svojo grudo, kakor jo more obdelati samo človek, ki se ne prenehoma trudi od zore do mraka; gruda pa mu že od nekdaj donaša stoteren sad, ki ga tudi zasluži. In ob mizi, ki bi jo lahko obložil z razkošnimi jedili, je Podjunčan ostal skromen.

*

Tako je pač z narodom, ki je bil že od takrat, ko je vstopil v zgodovino, narod kmetov in pastirjev. Kakor je razvil vse načine zemeljske obdelave v teku stoletij v globok

OB POTOKU

MIKLAVŽ KOVINA:

S šumotom se preliha voda v kameniti strugi, lahek veter veje, bukovno listje frči po zraku. Dolgo že stoji Hanzej ob bregu; v valove upira svoje oči. Zdag se zgane, gibka riba se je speljala izpod kamna; morda hrepeni po soncu, ki v tenkih nitih seva skozi vejevje; skrit prostor si je izbral fant za ribarjenje. Seveda, ne bi rad, da bi ga danes zalotili; mnogokrat so ga že, a fant ne odneha. — Močnejše se zažene veter med drevje, listje zašumi, riba se zaziblje pod izpodjedene korenice, tam je varno...

»Daj mi kamen, Vida!« ukaže mali ribič. Ne obrne oči od vode, kaj, če žival splava drugam? Stožilo bi se fantu, škoda takšnega plena. Hanzej je previden.

»Pusti jo, naj živi...!« prosí deklica in ga živo gleda. Vendar poklekne v pesek in odgrebe kamen, oster je in težak, potisne mu ga med prste; pa Hanzej ne bo zadel, da bi le ne...

»Pusti jo živeti...! Smili se mi!«

»Ta bo zate. Vida, če zadenem...!«

Ves v življenju je fant in neizprosna je, naj vidi deklica, da je korajžen in pogumen dečko; oj, ponosna bo nanj, če bo zadel, čisto gotovo! — Saj res, nič posebnega še ni storil zanjo, pa mu je sivala krpe na hlače, ko je lezel po sosedovem vrtu in kradel češnje, pa si razdraplal obleko; in tople nogavice mu je spletla, kakor sestra je skrbelá zanj, Hanzej ni pozabil. —

Tedaj vidi Vida, kako fant dvigne roko, kako jo zavihiti, kako pljuske voda na vse strani. Vida ne more gledati tega prizora, z rokama si zakrije obraz, proč se obrne:

»Nikari, Hanzej!«

Hanzej ne sliši, vsaka mišica je napeta; ali je zadel? — Valovanje se poleže, riba se polagoma obrne na hrbet, voda jo prinese na površje, fant žari, že jo drži v rokah. —

»Strašno neusmiljen si, Hanzej!«

»Samo radi tebel Vse polovim, če so ti všeč!« — Dobro de Hanzeju, da se Vida brani, vsaj ve, kako draga mu je, vse hoče storiti zanjo. — Mudi se mu, v naglici nadrska skupaj nekaj suhih vej, skrbno sklada drobíl na grmado, vzgálice ima s seboj, vse je preskrbljeno; zvesto ga opazuje Vida, življenje je v njem, zdaj prisluhne, nekaj se ji zdi, da je slišala, pa je vse mirno, tedaj pove pikro:

»Ni treba ubijati radi mene, Hanzej! To ti povem! — Rib ne maram jesti!« — Fant je zaverovan v delo, skoraj presliši njeno ugotovitev; resno in uporno zazveni in ne preneha z uravnavanjem kuriva, ko odvrne:

»Pa si rekla, da jih imaš rada! Pa poku-sila boš!«

»Ne morem...! Ne bom!«

To doni odločno in predržno obenem! Zmede ga, ne ve, kaj bi rekel; v zadregi ogleduje žival v svojih rokah, vsa mokra je še in spolzka, kako lepá je bila prej, še sedaj je; pustiti je morala življenje — radi nje, natanko se pozna rana, kamen je dobro zadel, kaj jo je ubil, če ne radi Vide? Zdag je brez pomena! Potro in razočarano pove:

»Če bi vedel, da je ne maraš, je ne bi ubil. Samo tebi na ljubo sem, pa sem mislil...!«

»Kaj si mislil!«

»Da je boš vesela, sem mislil! Potem ne zameri!«

»Kdo bi jedel takšno gnusobo? Fej!«

»Res ne boš...?«

»Sem že rekla...!«

Tedaj jo je zalučal nazaj v vodo, izgnila je med valovi, sonce je tonilo za vrhom. Nekaj silno težkega in grenkega se je ovilo dečku krog srca: kakor storjen smrten greh mu je leglo na dušo. Prvič v življenju se je sramoval pred Vido, ni ji upal več pogledati v oči; očital si je, da jo je povabil danes sem, tepec bedasti! Uh, vse laše bi si lahko populil. Seveda, posloviti se je hotel, niti povedal ji še ni, da se zjutraj odpelje; mestno šolo bo obiskoval, čez noč so ga sprejeli. Pa saj bi ji lahko mimogrede omenil: Vida, poslušaj, jutri grem! Potem bi ji povedal, kaj in kako; vse drugo bi bilo odveč! —

Vida čuti, da je fantu težko; lahko bi jedla po sili, zagabilo bi se ji, streljo bi jo pred slinasto živaljo; že bi prenesla, pa nalašč ni, namreč zbadljivo reče:

»No, pa jo speči!«

»Norčuješ se z menoj, Vida!«

»Nisem tako mislila...!«

»Vem, da nisi...! Pa zdaj moram iti. Samo slovo sem hotel vzeti od tebe! Jutri odidem! Servus!«

»Čakaj no, da ti podam roko...!«

Tedaj se začuje v hosti pokanje vej; nekaj se plazí proti vodi, od ceste sem prihaja; v vejevju se zamaje, potem se

razgane grmovje: gozdar obstoji pred njima, hrbet mu je upognjen kakor mački, puško stiska v rokah, sovražno škili izpod košatih obrvi:

»Kaj delata spet tukaj, a?«

»Zebe naju...!« reče Vida in se nakremži; saj ni hotela lagati, kar tako pove, še roke si pomane; škoda, da Hanzej ni utegnil zakresiti ognja. Fant je brez besed; spet je šlo po strani, smola, sama smola! Tekel bi, radi Vide ne more!

»Smrkavec! Veš, kaj te čaka, a? Kje imata...?« — Strupeno sika logar; ne izreče vsega, Hanzej ve, da misli ribo, ni prvič; gozdar ne čaka na odgovor, upogne se in brska s puško po tleh, dolgo išče, Vida pomežika in se nasmiha. —

»Tvoja sreča danes, tvoja največja sreča, ti škraček ribji!« se hvalisa lovec; zdaj neha s preiskavo, počasi odšeta mimo debel nazaj na pot.

Zopet sta sama; dolgo molčita, zdaj je fantu veliko topleje pri srcu, čuti, da je on na vrsti, da nekaj pove, mala ni napačno dekle; sunkovito se obrne, ujame jo za roke in zažvrkoli v njene oči:

»Vida, ti si ga videla?«

»Kar od začetka že, dolgo se je skrival za smreko, čakal je na tvojo ribjo pečenko!«

»Pa je ni dobil, kako sem ti hvaležen; pa mi odpustiš?«

»Kaj?«

»Grdo sem mislil o tebi, zelo grdo! Zdag ne bom več! Tudi rib ti ne bom več lovil!«

»Nobene več...?«

»Nobene več in nikoli več!«

»Priden si, Hanzej! Pojdi, greva!« — Sonce se zlezlo izza oblakov. — Toplota se vsuje na košček zemlje, zadnjič pred večerom, penaste grive se zablesčijo; tam, med dvema kamnoma, se igra voda z mrtvo ribico. —

Za dobro voljo

Jurčkov samogovor

»Ko odrastem,« reče Jurček, ki se strašno boji vode, »bom vso noč prebedel — potem pa mi zjutraj ne bo treba vratu umivati.«

Ni potrebno

Učitelj pokliče Marka pred tablo.

»No, Marko, zdaj mi pa dokaži, da je zemlja res okrogla!«

»Oprostite,« zajeclja Marko, »saj tega nikoli nisem trdil!«

Nemci obtožujejo Avstrijo

sokrivde na nacističnih zločinih

(Nadaljevanje z 2. strani)

vedjo napram Nemčiji vzela možnost, da bi pravico in popravilo škode iskale drugod.

V tej zvezi pa je prišlo tudi do ostrih napadov nemškega tiska na Avstrijo, katero obtožujejo sokrivde na političnem zasledovanju v dobi nacizma in pravijo, da so v tistem času tudi Avstriji aktivno sodelovali pri političnih izgraditvah. Nemci zastopajo mnenje, da Avstrije nikdar niso smatrali za sovražno državo in jim je da-

nes žal, če jih je avstrijsko zadržanje prisililo do te načelne ugotovitve, ki »pomeni hud udarec za celotno povojno politiko Avstrije, katera je bila zgrajena na tezi, da je bila Avstrija prva žrtev Hitlerjeve agresije!« Zato neki list ugotavlja, da se od Nemčije kljub vsemu interesu na prijateljskih odnosih z Avstrijo ne more pričakovati, da bi deželo, ki nikdar ni bila njen sovražnik, spremenila v sovražnika in za to spremembo celo plačala pol milijarde mark.

Italijanski neofašisti so ovadili Južne Tirolce

Ze v prejšnji številki našega lista smo obširno pisali o bivanju delegacije avstrijske narodne manjšine z Južne Tirolske na Dunaju, kjer jo je avstrijska vlada takoj sprejela na razgovore. Južni Tirolci so ob tej priliki pozvali avstrijsko vlado, naj posreduje pri rimski vladi, da bo izvajala pariške sporazume in končno dala Južnim Tirolcem avtonomijo. Nenadni korak vodstva južnotirolskih Nemcev je zlasti v Italiji izzval začudenje in presenečenje. Posebno ogorčeni nad tem korakom pa so bili italijanski neofašisti, ki so delegacijo ovadili državnemu pravdnictvu v Bozenu in jo obtožili protidržavnega delovanja.

Dunajska vlada je Južnim Tirolcem obljubila, da bo ukrenila vse potrebno pri rimskih oblasteh, da bodo upoštevale zahteve avstrijske manjšine. Tudi sicer v Avstriji nadaljujejo z akcijami za pomoč Južnim Tirolcem. Tako je na primer v ponedeljek sklenila štajerska deželna vlada, da bo nudila južnotirolskim študentom

precejšnjo finančno pomoč ter v ta namen določila znesek 211.000 šilingov. Vsekakor je taka izdatna pomoč narodni manjšini s strani matične države upravičena in dobrodošla, vendar morajo za take ukrepe v vsakem primeru veljati iste mere. Koroški Slovenci smo namreč že večkrat doživeli, da se pri nas vsako pomoč s strani Jugoslavije zlobno označuje kot tito-komunistično propagandno delovanje. Vsekakor nam je nerazumljiva taka dvo-ličnost v primerih, ko gre tako tu kakor tam za narodno manjšino, ki se bori za svoje osnovne manjšinske pravice, da si tako zagotovi svoj narodni obstoj.

Dosmrtna ječa za hitlerjevski zločinca

Pred dobrimi tremi meseci, 20. oktobra lani, se je pred porotnim sodiščem v Bonnu začel velikanski proces proti SS-ovskima stražnikoma Gustavu Sorge in Wilhelmu Schubertu, ki sta bila obdolžena krivde za smrt 11.800 ruskih ujetnikov in 198 zapornikov v koncentracijskem taborišču.

Obtožnica je obsegala 500 strani, zaslišani pa je bilo kakih 160 prič, ki so bile vabljene v Bonn z vseh delov sveta. Obsojen bi moral biti tudi stražar koncentracijskega taborišča Martin Knittler, a ta se je nekaj tednov pred obravnavo obesil v svoji celici. Schubert in Sorge sta bila v letih 1935 do 1942 neomejena gospodarja v koncentracijskem taborišču Sachsenhausen in razpolagala z življenjem zapornikov. Ruske ujetnike sta v taborišču uničevala s posebno avtomatično pripravo za strel v tilnik. Politične jetnike pa sta mučila in teptala, nato pa ustrelila. V taborišču sta bila znana pod imenom »železni-Gustl« in »pištolen-Schubert«.

Oba zločinca je že sovjetsko sodišče leta 1947 v Berlinu obsodilo na dosmrtno ječo. V Nemčijo sta se vrnila šele 1956, ko so ju sovjetske oblasti predale zahodnonemškimi oblastem, ki so takoj začele z raziskavami o njihovih zločinih. Dve leti so zbirali material. Po treh mesecih trajanja je bil zaključen proces. Oba hitlerjevski zločinca SS-ovca Wilhelm Schubert in Gustav Sorge sta bila obsojena na dosmrtno ječo.

Proces proti omenjenima zločincema je bil eden najgrozovitejših v dolgi vrsti procesov proti nacističnim zločincem v Nemčiji. Bilo je govora o najgrozovitejših načinih uničevanja ljudi, predvsem Židov. Značilno je, da sta zločinca govorila o svojih zločinih povsem brez občutkov in se medsebojno pozdravljala še vedno z hitlerjevskim pozdravom. To jasno dokazuje, kako surove in krvooločne bestije so začasa Hitlerja vladale nad življenjem in smrtjo ljudi, ki so jih nedolžne uničevali.

Zaskrbljenost za prehrano svetovnega prebivalstva

Svetovno prebivalstvo narašča s silno narlico, da so gospodarstveniki resno zaskrbljeni, kako mu bo morda ustreči prehrambena proizvodnja. Publikacija ameriških organizacij za svetlošno korist ugotavlja, da sta dve tretjini svetovnega prebivalstva že danes nezadostno prehranjeni. Izračunali so, da je prišlo od ameriške razdelitve živilskih presežkov leta 1957 na 1,8 milijarde gladujočih ljudi na vsakega vsak 17. dan povprečno dve čajni skodelici živilskih potrebščin.

Proizvodnja prehrambenih potrebščin je dosegla leta 1956 800 milijonov ton. Pri enakomerni razdelitvi teh dobrin bi moralo vse človeštvo gladovati. Zaradi tega bi treba usmešnih ukrenov, da se proizvodnja živilskih potrebščin dvigne z okoriščanjem vseh tehniških pripomočkov, z dviganjem žetvene donosnosti z ustreznim gnojenjem ter s kultivacijo doslej gospodarsko neizkoriščenih zemljin ter s pridobivanjem prehrambenih virov iz morja.

Z razvojem zdravstva in napredkom higijene, kakor tudi z uspešno borbo proti nalezljivim boleznim in njenim povzročiteljiem je umrljivost predvsem v nerazvitih krajih Azije, Afrike in Južne Amerike zelo padla, število rojstev pa se je dví-

gilo. Po tem razvoju bo v prihodnjih dveh letih svetovno prebivalstvo naraslo za 100 milijonov ljudi. Danes cenijo stari svetovnega prebivalstva na 2,75 milijarde ljudi, leta 1962 jih ugotovijo biti že 3 milijarde, leta 2000 pa 6 milijard.

Vinska razstava v Langenloisu

Od 16. do 21. maja 1959 bo v Langenloisu avstrijska vinska razstava. Udeležilo se je bo 60 tvrdk z okoli 200 sortami vin. V Langenloisu je znana vinarska šola. Letos bo razstava v primeri s prejšnjimi leti pokazala več novosti. Prvič bodo na razstavi zastopani tudi inozemski vinski proizvajalci. Na namiku na Donavi bo velika vinska noskušnja, priredili pa bodo tudi več izletov v priznane vinorodne kraje. Najboljša vina bodo nagradili z državnimi zlatimi, srebrnimi in bronastimi medaljami.

Dunajski pomladanski velesojem bo močno zaseden

Na dunajskem pomladanskem velesojemu od 8. do 15. marca 1959 bo udeleženi 2700 razstavljalcev. Med temi bo 160 razstavljalcev iz 17 držav, ki bodo zastopali 1762 inozemskih podjetij.

65 dni neprestanega letenja

Dva ameriška pilota sta z enomotornim letalom »Cessna 172« postavila nov svetovni rekord v vztrajnem letenju. V soboto sta po 65 dneh neprestanega letenja srečno pristala na letališču v Las Vegasu v ZDA. Dosedanji svetovni rekord v vztrajnem letenju sta imela prav tako dva Američana, ki sta neprestano letela 50 dni in 80 minut.

Oba ameriška letalca, Bob Timm in John

Cook, sta vzletela 4. decembra lani in do 7. februarja letos bila neprestano v zraku. Pri upravljanju letala sta se menjavala vsake štiri ure. Bencin za letalo sta sprejemala kar med letenjem, prav tako sta med letenjem v posebni pripravi sprejemala toplo hrano in pošto. S pomočjo radijske naprave sta bila stalno seznanjena s tekočimi problemi.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Sobota, 14. februar:

I. program: 8.00 Lepo obnašanje in popevke — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.00 Pozdrav nate — 16.20 Oddaja za mladino — 16.45 Iz parlamenta — 18.15 Glejte že sonce zahaja (slov.) — 20.15 Zabavni koncert — 21.00 Quiz za 100.000 šilingov.

II. program: 8.20 Zabavne melodije — 11.00 Ljudske melodije — 15.00 Mladinski koncert — 19.35 Operni koncert — 21.00 Operetni koncert.

Nedelja, 15. februar:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Jutranje melodije — 11.30 Veselo petje, veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 19.00 Šport — 20.10 Ponoči na cestah — igra.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 11.00 Orkestralni koncert — 15.00 Operetni koncert — 19.45 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 „Se te je dotaknila ljubezen...“

Ponedeljek, 16. februar:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Kdo ve? (slov.) — 17.10 Popoldanski koncert — 17.55 Poje Slovenski okter (slov.) — 20.15 Fatty George s svojimi solisti.

II. program: 8.20 Zabavne melodije — 15.30 Slovanska glasba — 16.30 Zabavna glasba — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Glasbeno potovanje za zaljubljenega — 19.30 Orkestralni koncert.

Torek, 17. februar:

I. program: 8.00 Ljudska glasba — 8.45 Domači zdravnik — 14.00 Poročila, objave. Zdravniški vedež (slov.) — 16.00 Za vesel popoldan — 17.10 Popoldanski koncert — 17.55 En mesec deželne politike — 20.15 „Daphne“, tragedija.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Avstrijska zabavna glasba — 17.55 Samo za vas — 20.00 Melodije velemera.

Sreda, 18. februar:

I. program: 8.00 Pesmi in povesti s Koroške — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 14.45 Glasba za mladino — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 20.15 Življenje polno glasbe — Wilhelm Dunka.

II. program: 8.20 Zabavne melodije — 15.30 Valčki — 17.55 Glasba za delopust — 19.30 „Pismo neznake“ — Stefan Zweig — 21.00 Zaupne melodije.

Četrtek, 19. februar:

I. program: 8.00 Filmska glasba in anekdote — 14.00 Poročila, objave. Emanuel Kant: Ob 155-letnici smrti (slov.) — 16.00 Popevke — 17.10 Italijanska serenada — 20.15 Zima na Turacherhöhe — 21.00 Zvenišča alpske dežela.

II. program: 8.10 Lahka glasba — 16.00 Oddaja za žene — 17.55 Ritmi in melodije — 19.30 Glasba je v zraku — 21.00 Operni koncert.

Petek, 20. februar:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 8.45 Pesmi in narečje s Koroške — 14.00 Poročila, objave. Otroci, poslušajte! „Slepa grofična“ (slov.) — 17.10 Zgodbe za male ljudi — 19.00 Zgrabi srečo — 20.15 „Norec iz Solferina“.

II. program: 8.20 Zabavne melodije — 15.30 Dobro razpoloženi — 17.15 Znanje za vse — 19.45 Za ljubitelje gora — 20.00 Pozdrav z Dunaja — 21.15 Lepe melodije, lepi glasovi.

Televizijski program:

Stalna oddaja: 20.00 Čas v sliki.

Sobota, 14. 2.: 19.30 Čuda živalskega sveta — 20.15 Sedem na en mah.

Nedelja, 15. 2.: 17.00 Kasperl nove pustolovščine — 17.45 Pustolovščine konja — 20.00 „Brilanti iz Dunaja“.

Ponedeljek, 16. 2.: 20.15 Šport — 21.10 „Mož v temi“, film.

Torek, 17. 2.: 19.45 Direktni prenos rokometne tekme Avstrija — Švedska.

Sreda, 18. 2.: 17.30 Beli orel — film — 20.15 Škandal v dekliskem penzionatu — komedija.

Četrtek, 19. 2.: 20.15 „Obisk stare dame“ — tragikomedia.

Petek, 20. 2.: 19.30 Quiz za vse — 20.15 Direktni prenos z Löwinger-odra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00

Sobota, 14. februar:

5.00 Jutranje melodije — 8.05 Mladina poje — 9.30 Slavni pianisti — 10.10 Pesmi tujih narodov — 12.15 Kmečka univerza —

12.20 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — 14.30 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.45 Poskočni ritmi — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Pesmi in poskočnice — 18.45 Okno v svet — 20.00 Veseli zvoki — 20.30 Spoznavajmo svet in domovino.

Nedelja, 15. februar:

6.00 Veder pozdrav — 7.35 Vedri zvoki — 8.00 „Povesti o medvedu Puju“, igra — 10.30 Priljubljeni zbori in ramospevi — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 17.00 Popevke, ki jih radi poslušate — 20.00 Nedeljska revija zabavne glasbe.

Ponedeljek, 16. februar:

5.00 Jutranji glasbeni spored — 9.00 Pisan zvoki z Dravskega polja — 10.10 Simfonična matineja — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.45 Vreli planšarij — 13.30 Poje Slovenski okter — 13.45 Zabavni ritmi — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.30 Šport — 20.00 Zabavna glasba — 21.10 S festivala v Edinburgu.

Torek, 17. februar:

5.00 Pisan spored — 8.05 Pevci domačih pesmi — 9.15 Iz opere — 10.25 Popevke na tekočem traku — 10.45 Za dom in žene — 11.30 Oddaja za otroke — 12.00 Narodne pesmi — 12.15 Kmečka univerza — 14.15 Iz znanosti in tehnike — 14.30 Voščila — 17.10 Zabavni potpourri — 18.00 Družinski pogovori — 20.30 Številko sporoči centrala — igra.

Sreda, 18. februar:

5.00 Pisan spored — 8.05 Jutranje glasbeno potovanje — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Operetni zvoki — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Iz oper — 13.30 Poskočnice — 15.40 S knjižne police — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Kulturna kronika — 20.30 Prodajne novice — opera 1. in 2. dej.

Četrtek, 19. februar:

5.00 Jutranje melodije — 8.05 Poje Ljubljanski komorni zbor — 10.10 Iz opernega sveta — 11.00 Iz filmov in glasbenih revij — 11.30 Za cicibane — 12.15 Kmečka univerza — 12.25 Zabavne melodije — 13.56 Slovenske narodne — 16.00 Zabavna glasba — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 20. februar:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Solistična glasba — 11.00 Za dom in žene — 11.10 Melodije a la carte — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.40 Španija v pesmi in plesu — 13.30 Šopek narodnih — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Petkovo glasbeno popoldne — 17.10 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.00 Radijski leksikon — 18.10 Poje zbor Slovenske filharmonije — 20.30 Mojstrska dela koncertne literature.